

కృష్ణ దేవరాయకాలపు ఆంధ్రవాఙ్మయస్థితి నేటిం గించు చారిత్రికభాగము వెల రు. 1-2-0 పది ప్రతులకు 1 ప్రతి యినాం. గ్రంథ విశేషములకు మించి కమీషను ఇవ్వబడును. ఇండియా ఇంక్వంటలయందును ముద్రాధికారులచేతను ప్రాచ్యదేశీయ భాషాపండితులచేతను గొనియాడబడినది. ఎస్.పంతులు నెం. 22 రు. ఆచారపుష్క విధి, మద్రాసు.

శారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము.

సంఘమరాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూప బడినది. వెల 0-4-0 పోస్ట్ పేజీలు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

7 తంబు శెట్టి వీధి, మద్రాసు

A New Book on a Highly Patriotic Subject!!!

(IN ENGLISH.)

"A NATIONAL FLAG FOR INDIA"

With 30 coloured illustrations and an introduction by the Hon'ble Rao Bahadur B. N. Sarma, Member of the Imperial Legislative Council in India. Price. Re. 1. Copies can be had only from Mr. P. Venkayya, National College, Masulipatam. 601

ఆత్మజ్ఞానా సంఘము.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

దయ్యముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ

చిన్నవైబు నక్కనికూర్పు. వెల రు. 0.8-0

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

591 పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిఫ ములు - బొమ్మలకాడ్లు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించె దము - క్యాటలాగు కావలెనా. (592)

వి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

కీర్తిశేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు.

ఎకభాషావిప్రళంస

ఇది వెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము.

వెల 0-4-0 పోస్ట్ పేజీ అధికము.

ఆంధ్రపత్రికా ముద్రణాలయము,

తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.

కూరకాయల, పువ్వుల విత్తులు.

పండ్లచెట్ల మొక్కలు, సంపంగి, రోజామొదలగు మొ క్కలు మా వద్ద దొరుకును. కావలసినవారికి ధరల పుస్తకము పంపబడును. మా విలాసము:-

యం. ఓబళప్ప అండుబదర్పు,

588 బసవనగుడి, బెంగుళూరు సిటీ.

అమృతాంజనం డిపోవారి దివ్యోషధులు

నేపాళ దేశపు కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	80-0-0
కుంకుమ పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0
గోరోజుము, మంచిది ,, ...	7-0-0
ఆదిపచ్చికానా లేక జాన్న ,, ...	3-8-0
రసభస్మము తులము 1-కి రూ ...	0-10-0
పచ్చకర్పూరం ,, ...	2-0-0
బాలామృతము సీసా 1-కి ...	0-12-0
చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-6-0

అమృతాంజనం డిపోవారి, బొంబాయి అండ్ మద్రాస్.

Approved by Text Book Committee
కథలపుస్తకములు:- (1) సవర్ణతి (2) సులోచన
(3) కావ్య వెల రు. 0-4-0 దేశభక్తిగ్రంథము, ధాతు పుస్తకము నొకండు ట్రాన్స్ మూలము 48 కి రు. 1-0-0.
523 "విద్యావిధి", 81 రామస్వామివీధి, మద్రాసు.

నీమిల్లు ఎక్కడైనా విరిగిపోయినదా? మద్రాసు, రాయపురముపొన్ను, బేసికాఫాండ్రి, సి. గోపాల నాయక్ అండుసన్ను వారు చాల త్వరితముగను చాల శ్రేష్ఠముగను పూనుజేయుదురు. 557

దేవస్థానములు

మనదేశములో గొప్పయినాములు గల దేవస్థానము లకు తగినస్థానముల నేర్పాటుచేసికొను విధానముగురించి నేను వార్తాపత్రికలలో వ్రాసిన వ్యాసములను చూచియు అనేక గ్రామములనుండి నాపేర జాబులు వ్రాయుచున్నారు. వీని కన్నిటికిని వేరువేరుగ జవాబులు వ్రాయుట సాధ్యము కాదు గనుక, మరియొక సారి యీవిషయమును గురించి వ్రాయుచు ఒక ప్లయంటు కాపీని మాదిరికొరకు క్రింద నుదహరించుచు న్నాను.

మొట్టమొదట దేవాలయపు యీనాములను గురించి మెయిరు రిజిస్ట్రుకును, స్టేటు మెంటులకును జిల్లాకలెక్టరు ఆఫీ సులో పబ్లిక్ కాపీలు పుచ్చుకొనవలెను. టైటిల్ డీడ్లకు (పట్టాలకు) పబ్లిక్ కాపీలు కలెక్టరు ఆఫీసులో దొరకవు. చెన్నపట్టణములో గవర్న మెంటు ఆఫీసులో ఉండును. అర్చకులవద్ద అప్పీట్లు ఉండకపోవు. కొన్నిపట్టాలలో వారిపేర్ల మేనేజరుగా చేర్చబడియుండును. మరికొన్ని పట్టాలలో స్వాములపేర్లే వ్రాయబడియుండును. ఈవిషయములు ఈనాము థెయిస్సరిజిస్ట్రులో వివరముగా తెలియబడియుండును గనుక పట్టాలకాపీలు దొరకక పోయినను యిబ్బందిలేదు.

సదరు ఈనాము థెయిరు రిజిస్ట్రును బట్టి 311 ప్రొ||కో 92,93 ల ప్రకారము ఒకపిటిషను తయారుచేసి యిద్దరకు తక్కువ కాకుండా ఆయా దేవాలయములున్న గ్రామము లోని భక్తులు దస్సుతులు చేసి ప్రమాణవచనముతో జిల్లా కలెక్టరు వారికి సివిలు దావా చేసికొనుటకు కాంక్షను ఇప్పించవలసినదని పిటిషను పెట్టుకొనవలెను. ఆపిటిషనులో దేవాలయముయొక్క పూర్వచరిత్రయు ప్రస్తుతపుస్థితియు ఈనాములోనుండి వచ్చు ఆదాయము, అర్చకులు చేయుఖర్చు, కావలసిన వరమృతములు, నూతన కట్టడములు, వాహనములు, ఉత్సవములు, అర్చకులందుండగములు, మొదలైనవి వ్రాయవలెను. కలెక్టరుగారు, ఆపిటిషను సంగతులు విచారించుటకు తమతాబేదార్లకుపంపి రిపోర్టు తెప్పించుకొనెదరు. ఈనాము అర్చకులదా? దేవునిదా? యను విషయమును గురించి యీకలెక్టరు యే అభిప్రాయమును చెప్పినను, అది తీర్పుకాదు. కనుక, వీరు, విచారణ పెట్టుకొనకుండానే, అర్చకులవలన తప్పులున్నను లేకున్నను కాంక్షను స్క్రీము నేర్పరచుటకు యాయవలసిన దనే నాయక్ ప్రాయము వీరు వృధాగా, సాంక్షను యిచ్చుటలో మిగులకాలహరణము చేయుచున్నారు. అర్చకుడు నిత్యవైశే ద్య వీపారాధనల నైననుసరిగాచేయుచున్నాడో లేదో చూచే దిక్కులేనపుడు, ఒకధర్మకర్తను యేర్పాటుచేయుట మిక్కిలి అవసరము. అర్చకుడే ధర్మకర్తగా పనిచేయుచున్న యెడల, ఆయనను ఆపదవినుండితీసివేయుటగానిలేకయినానాముమేనేజి మెంటు విషయమై ఒకస్క్రీము నేర్పాటు చేయుటగాని మిక్కిలి అవసరము. ఈవిషయమై కలెక్టరుగారు చేయునది యేమియు లేదు. వారు ఉత్తములను సివిలుకోర్టులో వానించు కొనుచుని చెప్పుచూ కాంక్షను త్వరగా యిచ్చివేయు చుండవలెను గాని వృధాగా, కాలయాపన చేయుచు, గ్రామములలో పార్టీలు ఉన్నవా, దేవాలయము వరమృతముల కొరచున్నదా లేదా? అర్చకుడుయవత్తు ఆదాయము లినవచ్చునా? కూడదా? యనువిషయములు, వీరికి అప్రస్తుత ప్రశంసయనిగట్టిగ చెప్పవచ్చును. వీరి క్రింది యువోగ్యగృహల ననుసరించలేక, కొందరు మద్రాసులో నుండు అడ్వోకేటు జనరల్ గారి పేర పిటిషను పెట్టుకొనుచున్నారు. అసలే యీవిషయము మన కెందుకని తూట్టి భావముగల మనవారు ధనము వ్యయముచేసి, చెన్నపట్టణములో పక్షిళ్లు పెట్టుకొని, జనోపయోగము నిమిత్తము పనిచేయుదురా? కాబట్టి కలెక్టరు అర్చకులకు నోటీసులుచేసి వారు చెప్పు విషయములను వ్రాసికొని, కాంక్షను సాధారణముగా యిచ్చుచుండవలెను.

కలెక్టరుగారు కాంక్షను ఆర్డు యిచ్చిన తరువాత, 311 ప్రొ||కో 92,93 ల కెక్స్ ను ప్రకారము పది రూపాయల స్టాంపువారి జిల్లాకోర్టులో గాని, సబ్ జడ్జి కోర్టులో గాని, సదరు కాంక్షను పుచ్చుకొన్న పెద్ద మనుష్యులే ప్లయంటు దాఖలు చేయువలెను. ఇదంతయు, ఆయా జిల్లాకోర్టుల స్టేట్ల సహాయమువలన గాని నెరవేరుదు. వీరు ముందుగా ఓజు తెమ్మనక, కొద్ది ఖర్చుతో, పని చేయించవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను. అడ్వోకేటు జనరల్ గారి కాంక్షను కావలసిన యెడల, స్టాంపువారి ప్లయంటు తయారుచేసి వారికి పంపిన యెడల, దానిమీదనే వారు తమ కాంక్షను ఉత్తరువు వ్రాసిపంపెదరు. దానినే కోర్టులో దాఖలు చేయవలెను. ప్రస్తుత మున్న ట్రబ్బీలను తీసివేయుటకు గూడ యిదే విధానము.

మచిలీ పట్టణములో వేంచేసియున్న శ్రీ వేణుగోపాల స్వామివారి ఆలయము, యీనాములను గురించి యీ క్రింది విధముగా అడ్వోకేటు జనరల్ గారికి ప్లయంటు పంపడమైనది. కాంక్షను ఉత్తరువు త్వరలో రాగలదు.

వై యింటు

మ-రా-రా-శ్రీ, కృష్ణజిల్లాకోర్టువారి సముఖమునకు.-

సామా పిచ్చయ్య

నిమ్మగడ్డ పిచ్చయ్య

పోలవరపు అయ్యన్న

పోలవరపు సుబ్బయ్య

వారులు.

ఎ డి రి

అగ్నిహోత్రము నరసింహ్య

చార్యులు వగైరాలు.

ప్రతివాదులు.

వారులు శివిలు ప్రాసీబుకోర్టు 92,93 కెక్స్ నుల ప్రకారము దాఖలు చేసిన ప్లయంటు.

1. వాదులు:- కులము, వృత్తి, క్రొడ్రుల పేర్లు, వయస్సు, నివాస గ్రామము.

2. ప్రతివాదులు:- డిటో

3. గిరిధర దాసుగారనే యొక భక్తునివలన మచిలీపట్టణము గొడుగుపేటలో వేంచేసి యున్న శ్రీ వేణుగోపాల స్వామి వారికి ఒక దేవాలయము కట్టబడినది. ఆయన ప్రయత్నమువలననే చారుచూట్ జమీందారిలో చేరిన విన్నికోట పరగణాకు అధిపతియైన కమదన శోభనాద్రి రావుగారి వలన దుర్మతి సంవత్సర చైత్ర బహుళ పంచమి శుక్రవారమునకు సరియైన 3-4-1801 వ తారీఖున నాలుగు కత్తుల భూమి అనగా 79 యకరములభూమి స్వామి వారికి యీనాముగా యాయబడినది. సదరు గిరిధరదాసుగారు, అర్చకులు నివసించుటకు ఒక గృహమును, స్వామి వారికి కొన్ని కొట్లును కట్టించి యిచ్చినారు. ఆయన చనిపోయిన తరువాత, ఆయన భార్య 1818వ సంవత్సరములో స్వామివారికి మరికొంత ఆస్తి దానముచేసినది. ఈ ఆస్తియంతయు అప్పటినుండి స్వామివారి హక్కుభుక్తములలో నున్నది.

4. 1859 వ సంవత్సరములో గవర్న మెంటు వారు పూర్వము శోభనాద్రిరావుగారు యిచ్చిన గ్రాంటును స్థిరపరచుచు, సర్వదుంబాల్ యీనాముగా శ్రీ వేణుగోపాల స్వామివారికి, యీ 79 యకరముల భూమినియిచ్చివేసినారు. అప్పటికి స్వామివారికి మేనేజరుగా నుంటూ ఉండిన ప్రతివాదుల తండ్రులగు అగ్నిహోత్రం కృష్ణమాచార్యులు దీని కృష్ణమాచార్యులుగార్ల పేర పట్టా పుట్టబడినది.

4 (a) ఈ దేవస్థానము స్థాపించబడినపుడు, అగ్నిహోత్రము కృష్ణమాచార్యులుగారనే ఒక వైష్ణవుని అర్చకునిగా గిరిధరదాసుగారే, యేర్పరచినారు. ఈ అర్చకుడే కోవెలను, దాని యీనామును మేనేజిమెంటు చేయుచు 1818 వ సంవత్సరమునకు పూర్వమే చనిపోయెను. తరువాత గిరిధరదాసుగారి భార్య తన కేవిధమైన అధికారము లాప్రకారములేక పోయినను, దేవదాయమును వృద్ధి చేయువలసినదనియు, లెఖ్యులు సరిగా నుంచవలసినదనియు ఉత్సరములు మొదలగునవి సరిగా జరిగించవలసినదనియు మొదలైన యేర్పాటులతో అగ్నిహోత్రము రక్షాచార్యులుగారిని మేనేజరుగా యేర్పరచినది.

4 (b) 1828-29 వ సంవత్సరములో, సదరు నాలుగు కత్తుల యీనామును గవర్న మెంటువారు, యేకారణముననో రిజియము చేయగా రక్షాచార్యులుగారు, సదరు యీము స్వామివారి నిత్యవైశేద్యభూపవీపారాధనలకును ఉత్సవములకును యాయబడ్డ దని చెప్పుకొనగా కలెక్టరుగారును, రివిన్యూబోర్డు వారును 1846 వ సంవత్సరములో తిరిగి స్వామివారికి ఆయానామును యిచ్చివేసినారు.

4 (c) ఈనాము కమీషనరువారు 1859 వ సంవత్సరములోచేసిన విచారణకాలమును అగ్నిహోత్రం కృష్ణమాచార్యులుగారును, దీని కృష్ణమాచార్యులుగారును, దేవస్థానమునకు మేనేజరుగానుండిరి. వీరి యుభయులకు యెట్టిబంధుత్వమో, రెండవ ఆయనకూడ మేనేజరు యెట్టియ్యెనో యీ వాదులకు తెలియదు.

4 (d) వీరుభయులు చనిపోయిన తరువాత వీరి కొమాళ్లు 1,2 ప్రతివాదులు దేవస్థానమునకును, దాని ఆస్తులకును మేనేజరుగానుండి పనులు నెరవేర్చుచున్నారు.

4 (e) వీరిద్దరు అర్చకులుగాకూడ నున్నారు. వీరును, వీరిపూర్వులును యీదేవాలయపు ధర్మకర్త లెట్లు అయ్యో యీవాదులకు తెలియదు. ఈ దేవాలయమునకు వేరే యితర ధర్మకర్తలు లేరు.

4. (f) దావాదేవాలయములో దేవుని దర్శించుటకు వెళ్లినవారిలో వారుగూడ నున్నారు. కాబట్టి దేవస్థానమును, దాని ఆస్తిని సరియైన పరిపాలనకొంద యుంచే విషయములో వీరును అభిమానము కలవాడైయున్నారు గనుక ఈ ప్రాంతో 92-వ శాసనసభకారము దావాదేవాలయము కిరికి అధికారము కలదు.

4. (g) 1, 2 ప్రతివాదులు దావా దేవాలయమునకు ప్రస్తుతమును బ్రష్టిలుగా నున్నారు. వీరి తండ్రులుగూడ బ్రష్టిలుగానే చెప్పబడుచుండిరి. ప్రతివాదులు దేవాలయమును, దీని ఆస్తులను మేనేజిమెంటు చేయుచున్నారు. ఇప్పుడు వీరు తాము బ్రష్టిలము కామని చెప్పకొనుచున్నప్పటికి, వీరు యేదయో నోకవిధముగా బ్రష్టిలుగా నున్నంతవరకు వీరి బాధ్యత తప్పిపోలేదు.

5. దేవాలయపు యీ నామాలలో కొంతభాగముమాలే ము మొదట పట్టుముగా నున్నదిగాని యిటీవల సుమారు నలువది సంల క్రిందట అంతయు పట్టుమైంది. కృష్ణకాలవల ఆధారమువలన సేవ్యము చేయబడుచు మిక్కిలి ఫలవంత మై సంఘము 1-కి డెబ్బదిపుట్టాధాన్యము నికరాదాయముగా నిచ్చుచున్నది. అనగా రూ 3500 ల మొదలు రూ 4000 వరకు వరుసబడి వచ్చుచున్నది. గిరిధర దాసుగారు కట్టిచిన కొట్టవీధి సం 1 టికె రు 100 లు నికరాదాయ ము వచ్చుచున్నది. ఇదిగాక భక్తులవలన అనేక విధములుగ యడుపులు మొదలగునవి వచ్చుచుండును.

6. ప్రతివాదులు యీ క్రింద చెప్పిన రీతిగా అనేక అక్రమపు పనులు తమ మేనేజిమెంటులో చేసియున్నారు.

(1) దేవాదాయ మంతయు తమరే అనుభవించుచు, దేవునికి విధ్యుక్తముగా చేయవలసిన పూజావిధానములలో లోపములు చేయుచు, వానికి కావలసిన ఖర్చు తగ్గించుచున్నారు.

(2) దేవాదాయము సుమారు రు 4000 లు సంవత్సరమునకు వచ్చుచున్నను, దేవునికి రు 400, లేక రు 500 ల కంటె యెక్కువ ఖర్చు చేయుటలేదు.

(3) భక్తులవలన కొద్దిగా ఉత్సవములు జరుపబడుచున్నవిగాని, విష్ణ్వాలయములో జరుగవలసిన ఉత్సవము లేవియు ప్రతివాదులు జరిగించుటలేదు. మిగిలిన అయివీజు అంతయు, అక్రమముగా తమ స్వలాభమునకు తీసుకొనుచున్నారు.

(4) దేవాదాయమునకు ప్రతివాదులు జమాఖర్చులె ఖర్చులు క్రమముగా నుంచుటలేదు.

(5) దేవాలయమును, దాని ఆవరణయు, మిక్కిలి దుష్స్థితిలోనున్నవి. ఆదాయము యెక్కువగా వచ్చుచున్నను, ప్రతివాదులు దేవాలయమునకుగాని యిండ్లకుగాని కొట్లకుగాని సరఫరములు చేయుచుండుట లేదు.

(6) ఇటీవల, వ్యవస్థాపకము, ముఖ్యపంపము ప్రతివాదులు బాగుచేయించక పోవుటచేత, పడిపోయినపుడు, పురజనులు చంకాలు వేసికొని వానిని తిరిగి యేర్పరచవలసి వచ్చినది.

(7) దేవాలయమునకు సంబంధించిన మేడయు నాలుగు కొట్లును పడిపోయినవి. వీనిని ప్రతివాదులు బాగుచేయక పోవుటవలన దేవాదాయము, మునుపటికంటె తగ్గినది.

(8) తక్కిన కొట్లు మిక్కిలి చెడుస్థితిలోనున్నవి. ఇప్పుడు వానిని మరమ్మత్తు చేయనియెడల యవికూడ పడిపోయి దేవాదాయము తప్పుక తగ్గిపోవును.

(9) ప్రతివాదులు దేవాలయపు మాస్యములు తమనే యనియు అర్చకత్వపు సాధికి మాత్రమే అవి యేర్పడినవనియు అబద్ధపు సంగతులు బనాయించి, అయివీజు వంతయు తామే తినరలు చేసికొనుచున్నారు.

(10) 1915 సం. ఏప్రిల్ నెలలో ప్రతివాదులు దగాగా, యందుతో జతపరచిన షెడ్యూలు దాఖలా అయిటములు యీనామాలభూములను, వీరమాతవేని రాసుస్వామిఅనే ఒక కన్యసంసారికి 34 పుట్లకు పీనమైన కట్టుబడికి కాళ్ళతల కవులునిచ్చి, రహస్యముగా నదరు రాసుస్వామివద్ద నాలా కొట్లమును పుచ్చుకొని ప్రతివాదులు తమ స్వలాభమునకు వినియోగించుకొన్నారు. ఈకవులు అనేక అబద్ధపు విషయములు ఉదహరించబడినవి. ఎవ్విధముగాను, యికవులు స్వామివారిని వైండుచేయ నేరదు.

7. వై మొదలగు చక్రవలన 12 ప్రతివాదులు దావా దేవాలయమునకును, ఆస్తులకును బ్రష్టిలుగా నుండుటకు తగరు. వీరు ఒకశ్రేణి లాభకారముగా యేర్పడిన బ్రష్టిలేనను, వీరిని యీపదవులనుండి తొలగించవలసి యుండును. ఇదిగాక తాము బ్రష్టిలము కామని చెప్పమండుటచేత, వీరిని తప్పించుటకు యీకారణమే చాలును.

8. కాబట్టి 1, 2 ప్రతివాదులు దావా దేవాలయమునకును, వీని ఆస్తులకును, భక్తుల కృత్యమునుండి తొలగించుటయును కొత్త బ్రష్టిలను యేర్పాటు చేయుటయును మిక్కిలి అగత్యమై యున్నవి. ఈ నూతనబ్రష్టిలు, దేవాలయమును దీని ఆస్తులను మేనేజిమెంటు చేయుటకును, నిత్యవైశేష్య పూజవిధానములను నిత్యోత్సవ మాసోత్సవ సంవత్సరోత్సవములను క్రమముగా జరుగుటకు వైతశిఖి చేయుటకును, అదేవాలయపు పరమ్యతులను కావలసిన గృహనిర్మాణములను చేయించుటకును, దేవాలయమును దాని ఆస్తులను స్వాధీనపరచుకొనుటకును నూతన బ్రష్టిలను యేర్పరచి, వీరి హక్కులను, విధులను తెలియజేయు స్క్రీమును తయారు చేయవలసి యున్నది.

9. మూడవ ప్రతివాది, 1వ ప్రతివాదికి అవిభక్త కొమారుడును 4, 8 ప్రతివాదులు రెండవ ప్రతివాదికి అవిభక్త కొమారులు అగుటచేత, వీరినికూడ ప్రాప్తిలుగా చేర్చవలెను.

10. వారులు, క్రి. ప్రా. కొడ్డు తే 92, 93ల ప్రకారము అడ్వకేటు జనల్ గారి సాక్షను బాందియున్నారు.

11. వ్యాజ్యేకారణము ఈకొడ్డు సారిను డిక్లను ఇలా కా బందరు, పోకిపుర గ్రామములలో దినదినమునకు కలిగినది.

12. సారిను డిక్లను నిమిత్తము ఈవ్యాజ్యపు కిక్కురు రు 85000.

13. కొడ్డు కీజు ఆస్తు రెండవ షెడ్యూలు నెం 17 రు ఆర్టికిల్ ప్రకారము పదిరూపాయల ప్లాంపు దాఖలు చేయవలెను.

14. వారులు ఈక్రిందపథముగ డిక్ల యిప్పించుచుని ప్రార్థించుచున్నారు.

(1) పంజులు దేవాలయమునకును, షెడ్యూలు దాఖలా దీని ఆస్తులకును ఒకగావిజా తయారుచేసి, అవి బ్రష్టు ఆస్తులని డిక్లరు చేయుటకును,

(2) ప్రతివాదులు వ్యాజ్యకాస్త్రప్రకారము బ్రష్టిలు కారనియు వారు ఒకశ్రేణి అయియుండినను, వైన వ్రాసిన రివేరలో చెప్పబడ్డ హేతువులనుబట్టి వారిని తొలగించవలసినదనియు,

(3) నూతన బ్రష్టినిగాని, బ్రష్టిలనుగాని యేర్పాటు చేసి వారి మేనేజిమెంటు కావలసిన స్క్రీమును తయారు చేయుటకును,

(4) 12 ప్రతివాదులవలన, వారు బ్రష్టిలుగా నున్న కాలమునకు దేవాదాయము విషయమైన పిమ్మట తెప్పించిన తెచ్చు తేల్చించుటకును,

(5) ఈదావా ఖర్చులు ప్రతివాదులవలన యిప్పించుటకును,

(6) ఇంకను, కొడ్డువారికి యుక్తమనోచే యితర పరిహారములకు కలుగజేయుటకున్న.

వాదుల దస్కతులు

వైనచెప్పిన, 3, 4, 5, (వి), (వి), వేరాలలో తెలియజేసిన సంగతులు వినికొనినను నమ్మకమొనరు వ్రాసుబడినవి. తక్కిన వేరాలలోని సంగతులు యథార్థము.

వాదుల దస్కతులు

దుర్గిరాల సూర్యప్రకాశరావు.

తిక్కనజయంతి, నెల్లూరు:—ఈ పురములో నంపు “ప్రాగ్నాస్ యూనియన్” వారు తిక్కనజయంతి యున్నివము ఈనెల 12 తేదీ సాయంత్రము ఘం 5-30 కు రాత్రిపూర్వం లక్ష్మీనర్సారెడ్డిగారి పురమండలమందు జరిపిరి. రాజనూపేంద్ర వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనాథ కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిలుగారు అగ్రాసనాధిపత్య వధిష్ఠించిరి. బ్రహ్మశ్రీ శైవశ్రీ వేంకటేశాస్త్రిలుగారు “తిక్కన” కవిత్యమునుగురించి వ్యుచుభర భావగర్భితమగు గాంధీశ్యాపనాన్వయము గావించిరి. మరల పురమండలమునందే 13-వ తేదీ సోమవారము సాయంత్రము ఘం 5-30కు నోకసభ సమావేశమయెను. బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనాథ కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిలుగారు అగ్రాసనాధిపత్య వలంకరించిరి. బ్రహ్మశ్రీ వేంకటేశాస్త్రిలుగారు “ఆంధ్రవాక్యమును” గురించి గాంధీశ్యాపనాన్వయము గావించిరి. మా పురమందు ఎన్నియో సభలు సమావేశమయెగాని ఈరెండు దినములు వచ్చినంతవరకు ప్రేక్షకులు ఏకభక్తుగాని రాలేదు. భాషయందును, తిక్కనగారియందును కృతజ్ఞతాపాతి ఇట్టి సభలు సమావేశపరచుట ప్రాగ్నాస్ యూనియన్ వారియొక్క యుదాహరణప్రకృతి మానించుచున్నది. ఇందులకుగాను నేను శ్రీయురే ముద్దరాజు కవికామయ్యగారికి వందనము లాచరించుచున్నాను. తిక్కన కవిభంగవులకు జన్మస్థానమగు సింహపురముపట్ల ఇం తాదరముచుట సంతోషదాయకము. అని ఘోలి సుబ్బరామయ్యగారు వ్రాయుచున్నారు.

మదరాసు, ఆంధ్రు, నదరన్
మహారాటా రెల్వే కంపెనీ
లిమిటెడ్
ఇంగ్లండులో ఏర్పరుపబడినది.

కావలెను
జనరల్ పనిచేయుటకు 20 మంది జీనులు
కుట్టు పనివాండ్లు కావలెను. నెలకు రు 50 లు
జీత మియ్యబడును.
దరఖాస్తు లీ దిగువ చిరునామావారికి పంపు
కొనవలెను.
యల్. ఇ. తెయిలర్ గారు.
యం. లింగు యస్. యం.
రైల్వే ఇన్జనీరింగు ఆఫీసరు, (రాయపురం.)

వాతావరణస్థితి
1916 సం. నవంబరు 16-వ తేదీ

ప్రదేశములు.	కడవిన 24 గంటలలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత	వర్షపాతము.				
		అధికతమోష్ణోగ్రత	అల్పతమోష్ణోగ్రత	కడవిన 24 గంటలలోని వర్షపాతము.	గరిష్ఠ వర్షపాతము.	గరిష్ఠోష్ణోగ్రత
గోపాలపురము	30.004	82.4	63.7	...	41.30	41.66
వాల్తేరు	30.969	81.7	69.4	...	37.45	38.30
కాకినాడ	30.977	81.6	66.7	...	42.93	36.02
బందరు	29.962	84.3	69.0	...	62.34	37.22
గుంటూరు	...	86.9	67.0	...	45.91	29.98
నెల్లూరు	29.946	82.6	71.9	...	29.75	26.62
మద్రాసు	29.929	81.7	73.2	2.02	36.01	36.43
కడపూరు	29.908	83.2	74.1	0.11	40.38	36.65
నాగపట్టణము	29.894	83.1	73.1	0.04	30.94	32.57
కొలంబూ	29.868	84.5	71.1	0.86	78.47	65.37
తిరువనంతపురము	29.860	83.4	72.9	0.67	55.26	56.12
కొచ్చిక్	29.875	90.2	72.3	0.13	114.43	107.33
కల్లికోట	29.869	86.2	76.4	2.31	110.04	113.50
మంగళూరు	29.887	87.7	74.1	...	122.31	125.92
బొంబాయి	29.938	88.5	76.5	...	86.05	71.64
హైదరాబాదు	29.980	81.4	63.4	...	55.36	62.99
అనంతపురము	...	85.4	64.1	...	23.72	19.65
బళ్లారి	29.958	85.3	64.6	...	27.45	18.92
కిర్సూలు	29.978	87.4	66.8	...	41.07	25.84
కడప	29.951	86.7	68.3	...	41.55	28.65
తెంగుళూరు	29.931	75.3	61.8	0.08	51.08	33.51
కొడైకనాలు	22.775	56.4	47.1	0.28	51.83	47.71
ఉదకమండలము	23.010	60.3	44.4	0.09	45.92	49.18
కోయంబత్తూరు	29.925	82.8	67.4	0.10	26.02	18.19
వెల్లూరు	29.954	80.7	69.0	0.10	51.34	38.23
నీలము	29.928	82.0	68.8	...	42.00	35.87
తిరుచనాపల్లి	29.911	86.1	71.3	...	24.21	26.23
పుదుకోట	29.925	83.2	71.4	...	34.69	28.84
మధురై	29.898	...	72.9	...	25.39	29.81
తిరువల్వేలి	0.05	14.35	17.56

మొదలగునవి అంతటను వాయుభాగము గలవి. అలబాననందును, రాజధాని వక్షిణాంశమునందును, ఆభాగమునకు వక్షిణమునను వాయుభాగము అత్యల్పముగ గలది. ఇదిగో స్థానములందు అత్యల్పముగా వచ్చునది. గాఢ వర్షము వచ్చుచున్నది. కష్టాటకమునందు కడవ వర్షములు వచ్చుచున్నది. రాజధాని వైపునదికను నుండ్రు వర్షములు వచ్చుచున్నది. మలబారునందును రాజధాని వక్షిణాంశమునందును వర్షము ఇతర స్థానములందును వర్షము వాస్తవము లిట్లుగా నున్నది. పగటియుష్ణము మొదలుగూడ అంతటను అల్పముగా నున్నది. రాత్రియుష్ణము సాధారణముగా నున్నది. వాయువునందు తేమబడినది. మేఘములు తగ్గి వాపుచున్నవి. చెన్న పురికి వక్షిణమున నుంచినప్పుడు వీరినెనది.
ఆర్. ఎల్. కోన్సు.
వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, నెల్లూరు.

కొల్లెరు ములక

బెజవాడ సాహాయ్యకసంఘము చేయుచున్న పని;
లంకలలోని ప్రజలసహాయము తిప్పలు.

[మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి యొద్దనుండి]

కైకలూరు, నవంబరు 15:— నిన్న భోజనములైన తరువాత సామానులను పట్టించుకొని పడవమీద కొందరు గ్రామస్థులలోను సేవకబృందముతోను బయలుదేరిరి. పడవను సాయత్రోసినది మొదలు ఇంటికి వచ్చువరకును కనుకూపు దూరమునందు సేరుతప్ప భూమికనుపించుటలేదు. మా పడవ పండి కొంతకు సీదముగనున్న వరిచేలలోనుండియు ఈని సాలు పోసికొనుచున్న వరిచేలలోనుండియు ప్రయాణము చేసినది. చేలు మనిషియొక్క పరిగియున్నవి. వానిమీద రెండడుగుల సీదము ప్రవహించుచున్నది. వెన్నులన్నియు కళ్ళిపోవుచున్నవి. ములకవలన 250 నేల పుట్టి ధాన్యమునకు నష్టము కలియుచున్నది ఒక సంవత్సరముగాను తెలియజేసెను. కృష్ణ వరదవలన కొట్టిబీసిన ఒకసారి తీసిపోదు. కావున పంటల కెంతవఱకు కలుగుచున్నది చదువరు గాపించుకొనవచ్చును. నెలదినములవరకును సేరుతీసిపోదు. కావున 35 లంకలలోని వారికిని విశేష సాహాయ్యము చేయవలసియుండును. నిన్న ప్రాతఃకాలమునందు మట్టుపట్టవారికి 280 మంది కీ సాహాయ్యక బృందము విద్యము ధాన్యము పంచిపెట్టినది. బెజవాడ లోని అయ్యదేవర కాశీశ్వరరావుగారు సాహాయ్యకసంఘము నుండి సూ 200 లను నిన్న పంపి ఆంధ్రుల కృతజ్ఞతకు బాతులైరి.

కైకలూరునకు లేచినప్పటికి ధాన్యము పంచిపెట్టిన తరువాతను మేముపడవమీద బయలుదేరి 4 మైలులదూరము కొల్లెటియందు ప్రయాణముచేసి సాయంకాలము 8-30 నిమిషములకు నుచ్చుమిల్లి చేరితిమి. మాపడవ గ్రామమును సమీపించుటకు పూర్వమే వారు దివ్యలనుండి, మమ్మును జూచి గ్రామములోని శ్రీ పురుషాదులు పిల్లమేకతో నశేషము మేము పడవ దిగవలసిన ప్రదేశమునకు వచ్చి ముగిరి. మమ్మును చూచితిమి. “బాబూ, అధికారులకు మా వివరమును గురించి రిపోర్టు చేసికొంటిమి. కాని వారెవ్వరును వచ్చియుండలేదు”ని మొస్తుకొని, కండ్లతడిపెట్టి నారంభించిరి. గ్రామమునందు 80 ఇండ్లున్నవి. వానిలో 40 ఇండ్లవరకును పూర్తిగ గూలిపోయి వని. గ్రామమునందు సుమారు 400 మందికి పైగ జనులు వాసులు చేయుచున్నారు. వారిలో వడ్డీలు, కైపులు, మాలలు కలరు. కొన్నియిండ్లందు మొలలోతుకు వైగ నీరున్నది. గ్రామము చుట్టును జలముపరిశోధించి యున్నది. గ్రామమునకు సున్న పిషడియిండ్లలోతప్ప తక్కినవన్నియు కూలినవి; లేదా జలముతో నిండియున్నవి. పెరకనున్న ఒకయింటిలో పది కుటుంబములవారు కాలక్షేపము చేయుచున్నారు. ఆయింటికినేను వెళ్ళివస్తాను, గృహరాష్ట్రాధికారమును గగ్గడస్వరముతో “బాబూ, మొగనాన్న విన్నపెత్తుకొనుటకు ముందవిల్లి నెగుగుగాడెము, నెయ్యిరు మున్నగు ఊళ్ళమీదకు నలుగురు వెళ్ళిని వెళ్ళుకొనెను. వారు రాత్రి 10 గంటలకు వచ్చిపట్ట వలసియగును. ఏ ఏ గృహస్థులైనను కూడ, గంట అనుగుణించి వచ్చియెడల పిల్లలు దానిని త్రాగి, జీవించదు. లేచియుడల రాత్రి పట్టవరకు చురునాడు మాటలకు మేము చూచుకొందుము. వారిట్లు నెలదినముల నుండి, బాధపడుచున్నారు. “అన్నము గుడ్డలేక మనిషిరూపము పోయి, ఇట్లు కొట్టుకొనుచున్నామని మరియొక శ్రీ విన్నవించెను. చుట్టిపట్టులను ఒడిలోపెట్టుకొని శ్రీలు మే మెక్కడనున్నామని కక్కడికట్ల వచ్చిరి.

ఇండ్లు పడిపోయిన ఆరు కుటుంబములవారు ఒక పెరక ఇంటి పంటిపెట్టుకొని యుండిరి. ఆ గుడిసె 8 గజముల స్థలమునుమాత్ర మానంచుకొని యున్నది. గుడిసెయందొక పోట ప్రాయ్య, చుట్టును కుండలు తెగ్గు, గిన్నెలు, మున్నగు పాత్రసామాను కలరు. ప్రక్కనే నలుకమంచములు, పిడకల తట్టెలు, దానినంటి గడ్డిప్రాగును, చిన్న కుండలమాట యటుండ, 6 పెద్దకుండలును కలవు. గుడిసెయందున్న స్థలము నంతకు సామానే యాక్రమించినది. సామానులేని స్థలమునందు గోగ యిడ్లరుమునొక్కట కొలుచుచుకొని, పరుగుటకైచును నుండునో లేదో చేతు చుప్పులను. గుడిసెయందొకరై గను, లేచి నిలువబడినయెడల కప్పు తలకు తగులును గుడిసెయందు పంగి నిలువబడినదేగాని తిన్నగ నిలుచుటకు కూడ సీటులేదు. మంచముక్రింద కూడ బోలెడుసామాను, చేప ముట్టలు, నీపురుకట్టలు మున్నగునవి వాచుకొనిరి. పెండెలో

లైబులు గ్రంథమును ఒక కైపువును వాచుకొనెను. ఆపత్నయమునందు దీనులకు ధర్మప్రవృత్తియు, దైవచింతయు శరణ్యములు. గుడిసెబయట చుట్టును పిడకల నారబెట్టుకొనిరి. దానికి ప్రక్కనుకూడ మంచములమీద పిడకల నారబెట్టి యుండిరి. ఇంటిముందర పశువులను కట్టుకొనిరి. ఒకపోట పేడకుప్పలు, వేరొకపోట చెత్త ప్రాగులు గ్రామమునందె కక్కడకు బోయినను, ముక్కు బ్రద్దలగునట్లు దుగ్గంధము. నుచ్చుమిల్లి గ్రామపు టాకోగ్య మిట్టున్నది. గ్రామవాసులు మలమూత్రవిసర్జనచేయుటకు స్థలములేదు. గ్రామము చుట్టును నీరు. పాపము వారెక్కడకు కదలగలరు? ప్రజల దురవస్థకు తోడు పశువులకు మేతకూడలేదు. తూటికాడలను గుడిసెలమీద, పశువులన్నవారు ఆరనేసియున్నారు. పచ్చికాడలను పశువులకు వేసినయెడల “కుడిగ” జబ్బువచ్చి కడుపులో బల్లలు వెరిగి చనిపోవును. గ్రామస్థులు జీలుగబెడులను కంటచెరకుగ నుపయోగించుకొనుచున్నారు.

మరియొకగుడిసె, దానిగోడలన్నియు పూర్తిగపడి పోలేదు కాని మధ్యమధ్యను పడిపోయినది. గోడ పడిపోయిన స్థలములందు జమ్మపుల్లల తడికెలను అడ్డుము పెట్టుకొనిరి. కొన్ని పోట్ల అవియునులేవు. ఆగుడిసె కై వారము 12 గజములుండును. ఇంటియందు 15 మందికి పైగ నున్నారు. గుడిసెయందు కుండలు, గోళ్లు, తట్టలు, పెట్టె, పిడకలు, ఒక కంచము, గడ్డిగిన్నెయు కలవు. ఆమాత్రపు గుడిసెయందే అటక కట్టుకొని దానిమీద చేపల “మావుల”ను, చాపలను గుడ్డలను వేసికొనిరి. ఆగుడిసెయందే కొట్టుకూడ మధ్యను నృత్యముచేయుచుండెను. “గోడలు సరిగలేనే, చలిగాలి వీచుచున్నది. పిల్లమేక మీ రేమిచేయుచున్నారని” యడుగుగ “ఏమిచేయమండి, అందులో నేపడి చచ్చిపోవుచున్నామని” 30 సం॥ శ్రీ తన చిన్నకుమారు నెత్తుకొని నిలువబడి దినుగుగ బత్తును. ఆమెను పట్టుకొని నిలువబడియుండిన తక్కిన ఇద్దరు పిల్లలును మమ్ముల నూరక చూడసాగిరి. వారిలో పెద్దవానికి 8 యేండ్లును, చిన్నవానికి 6 యేండ్లుండును.

మరియొక ఇంటియందు తల్లియు నలుగురు పిల్లలు. ఆయింటియందు పురుషదక్షత లేదు. వారికి మడిమాన్యములు లేవు. కేవలము రెక్కలవలన పొట్ట ఒగువలసియున్నది. వారు వరద వచ్చినప్పటినుండియు కూలి దొరకక తిండిలేక మలమల మాడిపోవుచున్నారు. ఎవరోధరాత్మకుడు నవంబరు 9వ తేదీని మాడు కుంచముల ధాన్యముకొలువగ ఇంతగంజికాచుకొని బ్రదుకుచున్నారు. వారు కడుపునొందెతిని, 10 దినములు కావచ్చినవి.

వరద తీసిపోయిన తరువాత యెట్లు బ్రదుకుదురని గ్రామవాసులను ప్రశ్నింపగ, “పంటలుపండిన రాజ్యమునకు వెళ్లి కూలినాని తీసికొని బ్రదిక 2 మాసములకు తిరిగి వచ్చెదమనిరి. వారు పిల్లలమేకను శ్రీలను తమ వెంట తీసికొని పోయెదరు.

మేము గ్రామములో నుండగనే ఒక యువకుడు మునిగిపోయిన తాటిదొనెను, ప్రయాణముమీద లాగుకొనుచు వచ్చుచుండెను. పశువుల మేతకొరకు ప్రాణములకు తెగించి తాటిదొనెమీద బయలుదేరి ఆతడు తూటికాడలను తెచ్చుకొనుచుండ మాన్యమధ్యమునందు దోసె మునిగిపోయెను. ఆతనికి ఇంటికిరనే రొమ్ములలోతుకు వచ్చినది.

కలకత్తాలోని భవానిపురమునందున్న ‘సాతుకుబరను’ కళాశాలయందు ఇంటరుమీడియేట్లు చదువుకొనుచున్న ప్రకాశును 21 సంవత్సరముల యువకుడు పూజా నెలవులకు నుచ్చుమిల్లి వచ్చి తిరిగి కలకత్తా వెళ్ళలేకపోయెను. వరదను గురించి యాప్రజలు పడుచున్న బాధలను గురించినను నాతడు తెలిసిన యువంతము ప్రతివారికిని జాతిపుట్టించక మానదు. వారు చెప్పిన సంగతులను సంగ్రహముగ వ్రాయుచున్నాను.

గ్రామములోని ప్రజలలో చాలభాగము కూలీలు. ములక వచ్చినప్పటినుండియు కూలి దొరకుట లేదు. కొందరు వ్యవసాయమున్నది. అవియైనను పెద్ద పెద్దకనలేములు లేవు. కొద్దిపాటి వ్యవసాయములు. పంటలు పూర్తిగ పోయినవి. వరద వచ్చినప్పటినుండియు కూలి చెప్పవారు గాని, అప్పిచ్చు వారుగానిలేరు. గ్రామమునను గాబ్రయలుగారు తనతోడి ప్రజల దురవస్థకు చింతిలి పదికోజుల క్రిందట రెండు పుట్టి ధాన్యముకొల్పి పుణ్యముకట్టుకొనిరి. వాళ్లందరుపోలేనొక్కడను యీపాటిమీద నేమి చేయగలను. వడ్డము పట్టినది. బ్రహ్మాండముగ గాలి వీచుచున్నది, తిండిలేక ప్రజలు బాధపడుచుండ యూరకొనజాలని ముసలులు చెప్పి నలుగురకు కలుగుపంపి గాడెలోని ధాన్యమును కొలిచివాడు. ముసలువద్దనుండి ధాన్యముకూడ అయిపోయినది. గ్రామవాసులకు దొరతనమునా రింతవరకును సాహాయ్యముచేసి యుండలేదు.

గ్రామస్థులు మూడు తంలివార్లను పంపించినను అధికారులే వరుస వచ్చిచూడలేదు. గ్రామమునను రిపోర్టు వ్రాసికొనినట్లును, కార్యము లేకపోయినట్లును, ప్రజలు గోలపెట్టిరి. గ్రామమునందు చాలమంది కైపువులున్నను, ఆకివిధముండి, గున్న పూడి పడవమీద వెళ్ళుచుండిన ఫాదరీ జె.య. స్కూలు గారు గ్రామము వైపునకైననువచ్చి సాహాయ్యము చేయకపోయినను వారికష్టసుఖములను విచారించనైననులేదు.

మేము గ్రామమునండి బయలుదేరుచుండగ “పుట్టి కొంపలు నిల పెట్టుకొనుటకు మాకు శక్తిలేదు మహాప్రభో” యని ఒకవృద్ధుడును, “పిల్లలు జెల్లలు పిక్కుతించున్నారు నాయనాయని ఒకవనితయు” చెప్పకొని యెడ్డసాగిరి. వెనురు వంద 15 రూపాయలవంతున అమ్ముచున్నది. చిన్నగుడిసెకు 60 వెదుళ్ళు, పెద్దదానికి 200లును పట్టును. అక్కడివారి గృహనిర్మాణమున కధమును 200 రూపాయల నిచ్చినను చాలదు. గ్రామమునందు మరియొక పెద్దయిబ్బంది కలదు. వడ్డకాలమునందు నీటిములకబాధ. వేసవికాలమునందు నీటియిబ్బంది. గ్రామమునందు చెరువులేను. వరుసగ మాకు రెండు, అయిదు మైలుల దూరము నుండిన సిమ మాకలంక, తక్కిళ్ల పాడు, ఇంగిలి పాకలు గ్రామస్థులు వేసవికాలమునందు వెళ్లి మంచినీరు తెచ్చుకొనవలయును. గ్రామమునందు నూతులు త్రవ్వకొనినను, ఉప్పునీరు గాని మంచినీరుపడదు. కావున చెరువు అవసరము. చెరువు త్రవ్వటకు వెయ్యి రూపాయలు కావలయును. గ్రామమునందు దోమలబాధ విస్తారము కలదు.

గ్రామమునందు 200 మందికి మూడు దిగులులకు 48 పోవు బియ్యమును రసవద్దములను సేవకబృందము పంచిపెట్టిరి. పడవ బయలుదేరుచుండ వడ్డశ్రీకిని, మాదిగ శ్రీకి ఒకదాని కిని, బట్టలులేదని మొత్తుకొనగ, ఇద్దరికిని చెరి యొకరూపాయ పావలా బట్టను పంపునట్లు సేవకబృందము యేర్పాటుచేసినది.

నుచ్చుమిల్లినుండి మేము 5 గంటలకు బయలుదేరి, పిల్లిపాడు 5-35 నిమిషములకు చేరితిమి. గ్రామములో 17 గృహములున్నవి. అందు 11 కుటుంబముల వారు వాసులు యుండిరి. ఇప్పుడు గ్రామ మంతయు పాడుపడి నిష్టివస్తే యుండెను. ఒక్కొక్క గుడిసెయందు 3 అడుగుల నీరు నుండును. గ్రామ పీఠుల వెంట మా పడవ నిరాఘాటుగ ప్రయాణము చేసినది. తమకు సాహాయ్యము చేయవలసినదని గ్రామస్థులు అధికారులకు తంలివార్లను పంపుకొనగ తాము చేయుచున్న సాహాయ్యము పూర్తిమైనదనియు వరద తీసిపోయినదనియు, వారు చెప్పిరట.

తరువాత మేము 6 గంటలకు పులిపర వెళ్లితిమి. దారిలో మార్కొక మాలవాడు కనుపించెను. అతడు పొలములో దూడలను కట్టుకొని, పిల్లవానిని (4 సంవత్సరముల వయస్సు) తాటి దోసెలో నెక్కించుకొని, గడ్డతో ప్రోసికొనుచు, మా పడవ వెనుకకు వచ్చెను. అతనిని విచారించగ, మొన్నటి నుండియు తిండిలేదని మొత్తుకొనెను. పులిపరలో 50 ఇండ్లు కలవు. వానిలో సగము వరకును పడిపోయినవి. గ్రామము నుండి పది కుటుంబములవారు పాతికమంది వరకును లేచి పోయిరి. ఇండ్లయందు గజము లోతు నీరు కలదు. తక్కిన వారు మెట్టమీద చేరుకొని కాలక్షేపము చేయుచున్నారు. ఇండ్లమీద గడ్డినారవేసికొని తెప్పలమీద తెచ్చుకొని పశువులను మేపుకొనుచున్నారు. కైకలూరునకును గ్రామమునకును దూరము 5 మైళ్లు. అక్కడ పశువులకు పూర్తిగా కాకపోయినను, కొంతవర కైనను, గడ్డి కలదు. గ్రామము కొద్దిగా భాగ్యవంతమైనది. లంక లన్నిటియందును గ్రామము ఎత్తైన ప్రదేశమునందు కలదు. ఇన్ని సాకర్యము లున్నను, గ్రామములో చాల భాగము మునిగిపోయినది. అక్కడి స్థితిగతులును, మొదట జూచిన గ్రామమునలేనే నున్నవి. గ్రామమునందు 400 మంది గలరు. వారిలో 50మంది లేచిపోయిరి. సేవకబృందము ఎనుబది మందికి సాహాయ్యము చేసిరి. తక్కినవారికి ఉపాధి కలదు. అక్కడ కుట్టుచే బాధపడుచున్న దిక్కుమాలిన శ్రీకి వస్త్రధానము కూడ చేయబడినది.

రాత్రి 8-30 నిమిషములకు కటికచీకటిలో కైకలూరు బయలుదేరితిమి. చీకటి కృష్ణయగుచున్నకొలదిని గాలి త్రవండమై తరంగమాలికలు పెనవేసికొని లేచిపడుచు పడవను దోచివేయుట కారంభించెను. అంతకంతకు గాలివృద్ధియై పడవ క్రిందకును మీదకును లేచిపడుచుండెను. దారి కనుపించదు. పడవకు రాయికొట్టుకొని రంధ్రముపడి నీరుపోసికొన నారంభించెను. దైవముమీద భారమువేసి ప్రయాణము చేసితిమి. దారిలో తక్కిలేనన్ని తుమ్ముచెట్లు. వానిమీద టున్న కొట్టుడు, సాములు. ఎట్లో తిప్పులుపడి 8-30 నిమిషములకు ఊరు చేరితిమి.

ప్రాతఃకాలమునందు సమీప గ్రామముల నుండి వచ్చిన వారికి నూరుమందికి బియ్యము, రసవద్దమును పంచిపెట్టిరి. భోజనమైన తరువాతను తక్కిన లంకలకు వెళ్ళుచున్నాము.

II
కొల్లేటి వరదలు.

నేపకాసంఘము-కైకలూరు.

కైకలూరులోని యువకులు కొందఱ నోయ్యో ప్రోత్సాహమున ఈ నెల 11 వ తేదీని నొక సంఘముగా నేర్పడి, భూతదయా స్వరూపులను, ఉదారాశయమును, ధావకర్మలను గుఱివేసిన పురాణ గాథావర్ణనలను చెప్పి పురిలోని ఆంధ్ర నిధి సమాజమువారికిని తెలిగ్రామములనిచ్చి వెంటనే బయలుదేరి గోపవరమువెళ్లి చందాలను వేయించిరి. కాని వనూలు నిమిత్తము మరునాడు రమ్మని కొరిగిందన ఆరోజుకు తిరిగి వచ్చి సెక్రటరీ వర్తరాల నేర్పాటు చేసికొనిరి. మరునాడు మరొకందరి మెంబర్లను జేర్చుకుని బయలుదేరి గోపవరము వనూలు నిమిత్తము కూలీలను తీసికొని వెల్లుమండగా దారిలో కొవ్వొడులక నడ్డెలు ఆగ్రామము ధాన్యము నిమిత్తము (బదులుకు) ప్రయత్నముచేసి ఆగ్రామముల కొవ్వొడకరణముగారి వలన యుత్తర ముండినగాని యాయజాల మనినందున తిరిగివచ్చుచు కనపించిరి. వారిస్థితినిగూర్చి విచారింపగా అన్నము లేని హేతువుచే కొందరు లేవలేకపోయిరి. మంచముల మీద యుండిరినిచెప్పి రక్షణ నిమిత్తము ప్రార్థించిరి. మరియు వారలు పిల్లలకైన నుండునని తెచ్చుకొనుచున్న యన్నమును చూపించిరి. కొవ్వొడుకును, గోపవరమునకును సుమారు 6 మైళ్లదూర ముండును. ఇంతదూరమువచ్చియు ఎంతదారికిన సంతియ చాలునని తృప్తికొని ఇద్దరికైనను సరిపడని యన్నమును పట్టుకు వెళ్లుట జూడగా జాలి, విచారము లొక్కొక్కటి మనమున నావేశింప వారిని వెనుకకు తీసికునివెళ్లి 30 కుంచముల ధాన్యమును, రు 7-6-0 ల ధనమును వనూలుచేసి కైకలూరు తిరిగివచ్చిరి. దారిలో 5,6 ఫగ్లాంగులు (మామూలుగా రోడ్డు) పడవమీద దాటవలసి వచ్చినప్పటికి అందు కేవిధమైన డబ్బుపుచ్చుకొనకుండగ యాపడవ యాసామీలు దాటవేసిరి. కైకలూరుజేరిన తర్వాత 20 కుం॥ ధాన్యమును, రు 100 ల బియ్యమును (కొని) తాత్కాలికపు వైఖర్లుకు రు 0-5-0 లను కొవ్వొడకరణము కొలువగా వాళ్లు అపరిమితానందభరితులై తీసికొనిపోయిరి. ఈరోజున మండవల్లి వర్తరాల గ్రామాదులకు వెళ్ళి నిశ్చయించినారు. కాని మెంబర్లు తగినంత మందిలేని హేతువుచే అన్నివైపుల తొందరగా తిరిగి వనూలుచేసి పంచివెట్టుట కవకాశము కలుగలేదు. అని కార్యదర్శి గారు వ్రాయుచున్నారు.

స్థానిక వార్తలు

(0)
జరుగబోవు సంగతులు.

నవంబరు 21 మంగళవారము.

చెన్న పురి శాసనసభా సమావేశము. ఉద 11 గం
నవంబరు 23 గురువారము
మ. వి. కాన్వోకేషను సా. 4½ గం.

వర్ష పాతము:—జనవరి మొదటి తేదీనుండియు

చెన్న పురియందు పడినవర్షము 31.33 అంగుళములు. ఈకాలమునకు సాధారణముగా కురియవలసిన వర్షము 88-10 అంగుళములు.

ఉద్యోగ సమాచారములు:—బసవరాజుమూర్తి

నారాయణరావు పంతులుగారు కర్నూలు (త్రైజిణి) పని నేర్చుకొనిన పిదపదేశంతరము జనరలుహృత్తికి పోకనియోగింపబడిరి.

ఆకస్మిక మృతి:—నిన్నటికమున. కచ్చాశేఖర

స్వామివారి కోవెలవెనుక చెరువులో సోకకుట్టువాని శిరము తేలియుండెను. పోలీసువారచటకువచ్చి శవమును పరీక్షించిరి. ప్రమాదమువలన పిల్లవాడు చెరువులోపడి మరణించినట్లు తెలియుచున్నది.

గవర్నరుగారు:—శ్రీగవర్నరుగారును, మిలిటరీ కార్య

దర్శియు, ఒక అంగరక్షకుడును గలసి ఈఉదయము రాజధాని కళాశాలను సందర్శించిరి. ప్రిన్సిపలును ఉపాధ్యాయులును వారినిసత్కరించి అన్నితరగతులను జూపిరి. శ్రీవాణిక గంటకాలము కళాశాలలో గడిపిరి.

న్యాయస్థాన వార్తలు

(0)
జూజిటాను పోలీసు కోర్టు.

(0)
భాకబహద్రు బజ్జల్లా సాహేబుగారు.

ఫోర్టు నైషను గడవిడ

పోలీసువారి కేసు.

భారతీయులపై నేరారోపణము.

నవంబరు 16 గురువారము.

వేంకటరెడ్డి మీదను మరి 11 గురు విద్యార్థుల మీదను పోలీసువారు తెచ్చినకేసు నేటిదినమున మరల విచారింపబడెను. కె. యు. శ్యామారావు, భారతీయులక్షి నారాయణ అయ్యుగారుల భారతీయ విద్యార్థుల తరఫున వచ్చిరి. పోలీస్టి గారు ఆంగ్లో ఇండియనుల తరఫున వచ్చిరి. ప్రోసిక్యూటరు ఇన్ ఛార్జు డి. పద్మనాభ నాయుడుగారు పోలీసువారితరఫున వాదించవచ్చిరి.

నేటిదినమున మొదట జోస్యుగారు విచారింపబడిరి. వేంకటరెడ్డి ఆంగ్లో ఇండియనులమీద తెచ్చిన కేసులో తాను చెప్పిన దంతయు నిజమని సాక్షిచెప్పెను. శ్యామారావుగారు సాక్షిని క్రాసు విచారణజేసిరి. కల్లిముల్లా సాహేబుగారు సాక్షి ఆశీస్సునకుబోయి అచట వామ్మాలమును వ్రాసికొనెను. సాక్షి వెద్దగేటుద్వారా బయటికి బోయెను, ఆంగ్లోఇండియనులు కర్రలతో భారతీయుల గొట్టుట నిజము. గేటువద్ద వెద్దకలహము జరిగెనుగాని ఏ ఆంగ్లోఇండియనుడును విసరివేయబడలేదు. అయ్యుగారు గూడ సాక్షిని క్రాసు విచారణజేసిరి. సాక్షి గేటు దాటి 5 గజముల దూరములో నిలుచుండెను. ఒక రిద్ద రాంగ్లో ఇండియనుల చేతులలో కర్రలుంట నతడు చూచెను. అతడచట 10 నిమిషములుండెను. భారతీయు లాంగ్లో ఇండియనుల మీదికి వచ్చిరిని యతడు చెప్ప నేరడు.

పిమ్మట ఎ. రిచ్చార్డు విచారింపబడెను. నెయింటు మేరీ యూరోపియను హైస్కూలునం దిత్తు చదువుచున్నాడు. జూలై 27 తేదీన ఉద్యోగముల మొదటిబండిలో ప్రయాణము చేసెను. ఫోర్టునైషనుగేటు ముంగట ననేకమంది మూగియుండుటచే వానితోడి వాని నవలతు పోవలదని చెప్పెను. అయిన వినోదము జూచుటకు సాక్షి బయటికి పోయెను. వేంకట రెడ్డియు, మరియిద్దరు విద్యార్థులును వాని హింసించిరి. అతడు తండ్రిని పిలచెను. తండ్రి వేంకట రెడ్డి మీదికి చెయ్యివేసెను. అంత వేంకటరెడ్డి పారిపోయెను. గుర్తుపట్టువోట నతడు వేంకటరెడ్డిని పోల్చెను. శ్యామారావు గారు సాక్షిని క్రాసు విచారణజేసిరి. ఎగ్జార్టు నైషనువద్ద సాక్షి గార్డు వెల్తులొని కెక్కిన. ఆదినమున ననేకమంది ఆంగ్లో ఇండియనులు ప్రయాణముచేయుటచే సాక్షికి రిజర్వుకు వెల్తులో పోటులేకుండెను. గడవిడలో ననేకులు కర్రల నుపయోగించిరి. ఆంగ్లోఇండియను లుపయోగించిరి భారతీయు లుపయోగించిరి సాక్షి చెప్పలేదు. భారతీయు లాంగ్లో ఇండియనుల మీదికి వచ్చిరిని యతడు చెప్ప నేరడు. వాని తండ్రియెలును బయలుదేరింప బోవునపుడు సాక్షి బయటికి పోయెను. కొంతమంది కర్రలతో పరుగెత్తి కొట్టుచుండిరి. వారిలో ఇద్దఱు ఆంగ్లో ఇండియను లుండిరి. భారతీయుల చేతులలో నతడు కట్టల జూడలేదు. వేంకటరెడ్డి మొదట వానితో పిని పట్టుకొనెను. పిమ్మట కోటును పట్టుకొనెను. వాని తలపై నేమియు లేదు. వేంకటరెడ్డి ఏమియు చేయలేదు. దబ్బుల లాటవైపు జూచుచుండెను. గుర్తుపట్టువోట సాక్షి చెప్పిన దంతయు నిజము. ఇప్పుడెచట నింకొక విధమున జెప్పవచ్చుటయు నిజము. ఇటులేల యసందృభముగా జెప్పవచ్చునో వానికి తెలియును. సాక్షి తండ్రి ఎవరిని కొట్టలేదు. వేంకటరెడ్డి మీదికి చేయినట్లేను. వార్తాపత్రికలనుబట్టి అతడు వేంకటరెడ్డి కృష్ణారావుల పేర్లను చెలిసికొనెను. అయ్యుగారు గూడ క్రాసుపరీక్షచేసిరి. గుర్తుపట్టువోట నతడు వేంకటరెడ్డి కేసు నెత్తలేదు.

తరువాత గోహాలీ సాక్షియు విచారింపబడెను. ఇతడా నాడురిజర్మిన్ వెల్తులొని కెక్కిన. ఫోర్టునైషనువద్ద భారతీయులు బయటికి పోవునకు ఏమియు నసందృభము జరుగలేదు. సాక్షియు బయటికిపోయెను. గొడుగులు మాత్రమే వాడబడినవి. సాక్షి యచట 8 గురు ఆంగ్లో ఇండియనుల జూచెను. వారిలో నెవరునుకట్టలబట్టుకొనలేదు. గడవిడముగియు వరకు సాక్షి యచట నుండెను. సాక్షికి కొన్ని రాళ్లు తగిలెను. భారతీయు లెందుకు పరుగెత్తిపోయిరో వానికి తెలియదు.

స్టీవెన్సు నెవరో గొట్టుగా నతడా కొట్టిన వాని రెండుదెబ్బలు కొట్టెను. కృష్ణారావుగారువాని కెదురుగవచ్చి గొడుగుతో బోపిమీద గొట్టిరి. అతడు వాని నారు పర్యాయము లైన గొట్టియుండెను. స్టీవెన్సు కృష్ణారావుగారినిగొట్టలేదు. భారతీయులు స్టీవెన్సును గొట్టిరి. రామచంద్రను సాక్షి నేమియు చేయలేదు. వారిద్దరికి 67 గజముల దూరము లుండెను. రామచంద్రను కర్ర నుడబెట్టినటుల సాక్షి పోలీసువారితో చెప్పలేదు. అతడు తిట్టెనని మాత్రము చెప్పెను. లక్షి నారాయణ అయ్యున చేతిలో నేమియు లేదు. ఇ. ఎల్. అయ్యుగారుగూడ సాక్షిని క్రాసువిచారణ చేసిరి. సాక్షి సాధారణముగ బీచిస్తేషను వద్ద దిగుచుండును. ప్రోసిక్యూటరు ఇన్ ఛార్జు గారు సాక్షిని మరల పరీక్షించిరి. గుర్తు పట్టుట జరిగిన కొన్ని రోజుల కతడి సంగతిని పోలీసు వారికి తెలియజేసెను.

కోర్టువారు మిడ్డిలుగారిని సాక్షిమీయ గోరగా ఆతడచటలేకుండుటజూచి వెంటనే వారంటున కుత్తరు విచ్చిరి. పిమ్మట సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు గోవిందస్వామి నాయుడుగారు విచారింపబడిరి. ఏసాక్షి యేవాజూలము నిచ్చెనో వానికి జ్ఞాపకములేదు. జోస్యురెడ్డి ఫర్ను గారల నతడు పరీక్షింపలేదు. ఏసాక్షినిగూడ పరీక్షింపలేదు. గుర్తుపట్టుట ముగిసినవెనుక భారతీయు లొకప్రక్కను, ఆంగ్లో ఇండియను లొకప్రక్కను గదులలో నుంచబడిరి. అయ్యుగారు సాక్షిని క్రాసు విచారణజేసిరి. సాక్షి గుర్తుపట్టు హాలులో నుండెను. అచటి నుండి సాక్షి కాంగ్లో ఇండియనులు గన్నించుచుండిరి. హాలును ధృతలుపు తెరచి యుంచబడెను సాక్షిమరల పరీక్షింపబడి సాక్షులు చెప్పడానిని కల్లిముల్లా సాహేబుగారు తనకు చెప్పుచుండ తానదంతయు వ్రాసినటులను, ఆంగ్లో ఇండియనులు తిరిగి కలసి పోకుండుటకు తగినంతవరకు జాగ్రత్తపరపబడియె నని యు చెప్పెను.

అట్లువైని గోపాలస్వామిపిళ్లేగారు విచారింపబడిరి. సాక్షి కాంటోన్ మెంటు ఆనుపత్రిలో (హాంటువద్ద) సబ్ అసిస్టెంటు సర్జను, అతడుస్త్రానికి సర్టిఫికేటు నిచ్చుట వాస్తవము. వాని వ్రేలువై గంటుండెను. మూడు రోజుల క్రిందట దెబ్బ తగిలె నని యతడు చెప్పెను. డి సెక్టు ను క్లాసునకు బోవకుండుట కతడు సర్టిఫికేటు నడుగగా సాక్షి యిచ్చెను. క్రాసు పరీక్షలో నతడిటుల చెప్పెను. తన కేటుల దెబ్బ తగిలినదియు దేనివలన తగిలినదియు స్త్రాసీ సాక్షికి చెప్పలేదు. వాని తండ్రి పరిచయము వలన సాక్షి స్త్రాసీమీటును ప్రోసివేయజాలక జూలై 30 వ తేదీని సర్టిఫికేటు నిచ్చెను. దెబ్బ మిక్కిలి చిన్నది. మేకో, గాజు వెంకో తగులుటవలన గిరుకొనిపోయి యుండవచ్చును.

కేసు లేపటికి వాయిదా వేయబడెను.

మదరాసు మరణజాబితా:—ఈ నెల 11 తేదీతో నంతకును వారములోపల చెన్న పురియందు మరణించినవారు 266. యూరోపియనుడు 1; యూరేషియనులు 4; భారతక్షైప్తవులు 10; మహమ్మదీయులు 34; హిందువులు 217; దామాషావై మైలునకు పడిన సంఖ్య 26. 7. గత పది సం॥ దామాషావై మైలునకు పడినసంఖ్య 43. 0.

ప్రయాణములు:—గౌ. బి. ఎన్ శర్మ గౌ. వి. ఎన్. శ్రీనివాసశాస్త్రి, గౌ. ఎం. రామచంద్రారావు, సి.పి. రామస్వామిఅయ్యరు, ఆనిబెనెంటు దొరసాని, దివానుబహదర్ ఎల్. ఏ. గోవిందరాఘవయ్యరు, గౌ. ఎ. ఎన్. కృష్ణారావు, జి. నటేశ్, కె. ఎన్. అయ్యారయ్య టి. వి. ముత్తుకృష్ణయ్యరుగార్లు యుద్ధానంతర సంస్కరణములనుగూర్చి కాంగ్రెస్ కమిటీలో చచ్చుచుటకు నిన్నటి సాయంకాలము కలకత్తాకు బోయిరి. సభ కేపు జరుగును.

స్వపరిపాలనాసంఘ స్వచ్ఛంద సేవకులు:—

మొన్నటిదినమున సంఘసభ్యులును సమావేశమయి బహిరంగ సభలలో నెమ్మదిని స్థాపించుటకై కొంతమంది స్వచ్ఛంద సేవకుల నొక సంఘముగా జేర్చునిశ్చయించిరి. ఒక నాయకుడు నలుగురు సహాయకులును ఎన్నుకొనబడిరి. పనిచేయు కాలమున స్వచ్ఛంద సేవకులందఱును “శాసన” ధరించెదరు. ప్రస్తుత మొక 75 గురు మాత్రమే స్వచ్ఛంద సేవకులుగ జేర్చుకొనబడుదురు. ఈనగరమున జరుగువెద్ద సభలలో సహితము నెమ్మదిని స్థాపించుటకు వీరు చాలియుండుదురు. వీరు స్వపరిపాలనాసంఘ సమావేశము లన్నిటికిని హాజరయ్యెదరు. మరియు స్వపరిపాలనోద్యమమునకు వ్యతిరేకాభిప్రాయములు లేనిసభ లన్నిటికిని వచ్చెదరు. అటువంటి సభల కేసేవకుల సహాయ ముపేక్షించువారు తగినంత వ్యవధి యుండగా మదరాసుబ్రాంచి సంఘకార్యదర్శిగారి కాసంగతిని తెలుప ప్రార్థితులు.

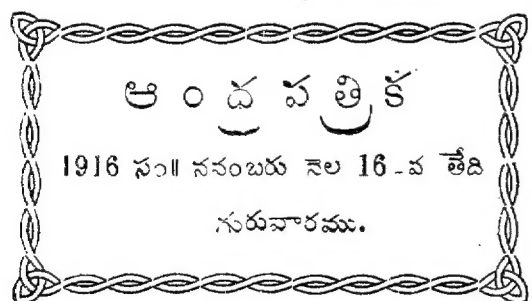
వరదలు - ఆంధ్రపత్రిక నిధి.

(9)

నిన్న సాయంకాలమునకు వసూలు	1862-8-4
నిన్నానాటి నామినాడు పావులు ఖజనతో	
గ్రామమున తిరిగి ఈదిగువ నివసించుచున్న వారివలన	
గ్రహించిన బాపతు కట్టి రామయ్యగారు పంపిన	
సొమ్ము రూ॥ 15-4-0 కు వివరములు.	
ప్రభాగా నాసింహరెడ్డి, మం॥ ఆశ్వత్థనారాయ	
ణయ్య కట్టిగాడ్డ ట్యానరీవారు	4-0-0
పోతన్న కేంకటరామయ్య కట్టిగారు	2-0-0
నింజల రంగునాథ రెడ్డిగారు	1-0-0
మెంటా అక్కన్న కట్టిగారు	1-0-0
పి. జి. లక్ష్మణరావుగారు	0-8-0
నిర్మల వసూలు	4-12-0
కర్నూలు తాంబూలం బిల్లాబద్దల మెంబరు కాకు	
లూరు లింగారెడ్డిగారు, మైసాదు	10-0-0
గోదావరి జిల్లా పరిశాల ఆంధ్రభారతీ నిలయము	
కార్యదర్శి జె. రామచంద్రారావుగారు	10-0-0
బొంబాయి కంపెనీ జానకిరామయ్యగారు ఆస్తు	
తాంబూలం డిపో నాగవ్వాడ పంపినది.	5-0-0
వైఎస్.రాధాకృష్ణ దీనిజను-పుట్టివానిది సరసింగిల్లై	
న్న ఆంధ్రకేవలసంఘము కార్యదర్శి జి. భీమ	
శంకరముగారు.	3-0-0
నిన్న పురి లాకాశేషీ విద్యార్థులు	10-0-0
రంగయ్యపెట్టి హోటలు విద్యార్థులు	6-8-0
	4920-4-4

విషయానుక్రమణిక.

దేశభావములు	2
జాతులు	3
కొత్తలు ములక	4
స్థానిక వార్తలు	5
ప్రధాన వ్యాసము	
ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమము	6
హైందవభూమి-పైనిక బలము	7
విరోధా మహాసంగ్రామము.	
పక్షతంత్రవాదము	8
దేశీయ తంత్రవాదము	9
వ్యాయాస వార్తలు	10
ఇంగ్లీషు తంత్రవాదము	11-12
పుత్తాల తేఖలు	13

ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమము

III

పోటీ పద్ధతి

నిన్నటిదినము వ్రాయుచు జీవితమునకు పోటీ యాధారముని తెలియజేసితిమి. గృహమునందు న్యక్తులకు పోటీకలదని విశదపరచితిమి. ఆ న్యక్తులకు పోటీయున్నట్లులే సంఘములోని న్యక్తులకు ను పరస్పరము పోటీకలదు. ఒక్కనికంటె మరొక్కనును బలవంతుడై, ధనవంతుడై, యశోవంతుడై తనరారవలయునని నభిలాష లోకమున లేనియెడల లోకమే యుండకనుట స్వతస్సిద్ధము. న్యక్తి తనకును సంఘమునకు అంగాంగీ భావము నంగీకరింపక తప్పుకు గావున న్యక్తిస్వాతంత్ర్యం

బునకు దా ప్రయత్నింపవలసిన వాడైనను అంగి ముఖ్యము గావున తచ్చాఖ్యవ్యతిరేకం బొనర్చు కుండుటయే గాక తచ్చాఖ్యనుకూల్య ప్రవర్తనంబున దను దామరచుటయేవ్యక్తి మహత్వము పశంబని అంగీకృతముయి యున్నది. ప్రత్యేకవ్యక్తివిషయంబు పెంచినాయుట మన ప్రస్తుతకార్యంబున కంత యవసరంబు కాదు. వ్యక్తి వ్యక్తి లోబడుట సామాన్యంబు గాదనియు, వ్యక్తితో వ్యక్తి యొరసికొని పోటీ నిలచి ప్రవృత్తియగుట ఇరు పక్షంబులకు శ్రేయస్కరంబనియు సంఘంబున కవసరంబగు నెడ వ్యక్తి స్వేచ్ఛగా సంఘంబున లీనంబై యుత్తమఫలంబు నందుననియు వాకొనినం జాలు. ప్రత్యేక వ్యక్తులనుండి మనము సమూహ వ్యక్తుల సంబంధముల యోగ్యతనకు దిగుట కర్తవ్యము. ఈ సమూహ వ్యక్తులే తెగలు. ఇయ్యవి లోకచరిత్రమున అనేక విధములుగా నేర్పడి యున్నవి. జాతులు, మతములు, రంగులు, భాషలు, దేశ విభాగములు ఇవి యెల్లయు తెగల నిర్ణయమునకు కారణ భూతము లైనవి. మన దేశములోనే ఈ దక్షిణ రాజధానిలోనే నిదర్శనము నాలోచింతము. హిందూ మహమ్మదీయు లోక విభేదము, ఉరవము తెలుగు లోక్క విభేదము, అధికారులనధికారులు మరి యొక్క విభేదము. హిందువులు హిందువుల లోనే వర్ణవిభేదంబులు కొల్లలు. ఇవెల్లయు దేశకుటుంబమున వ్యక్తులగునా యనుటయే మొదటిప్రశ్న? దేశమున వ్యక్తిత్వమును కల్పించిన శక్తులలో నీ విభేదములు లేక పోలేదనుట ప్రపంచ చరిత్ర నెరిగినవా రెల్లరకును విదితము. రోమను కాళ లిక్కులు పూర్వరిటనులు వేసికొనిన పోరాటములు పాశ్చాత్యదేశములలోను జాథులు హైందవులు వేసికొనిన పోరాటములు మనదేశములోను మహా మహమ్మదీయులు క్రైస్తవులు వేసికొనిన పోరాటములు మరి ఇతర ప్రాంతములలోను మత వ్యక్తిత్వమునకు తార్కాణములై యున్నవి. లాటినులు, శాక్సునులు, శాక్సునులు ట్యూటనులు, ట్యూటనులు స్లావులు చెందిన మహావస్థలు జాతిపోరాటంబులకు నిదర్శనంబులై యున్నవి. జర్మనీ ఆస్ట్రియాలు పోలిషుభాషను అంతరింపజేయ జూచిన ప్రయత్నంబును భాషావ్యక్తిత్వమునకు ఉదాహరణంబై యున్నది. తుదకు ఏకనాయక పక్ష పాతంబును వ్యక్తిత్వంబునకు కారణభూత మైనట్లు చరిత్రయందుదాహరణములు కానవచ్చుచున్నవి. ఆంగ్ల భూమిలోని రోజా చిహ్నముల యుద్ధ మిందుకు చక్కని దృష్టాంతము అయిన నిప్పటికిని నీ శక్తులెల్లయు కారణ భూతంబులయి దేశాంగములకు వ్యక్తిత్వము నాపాదించు చున్నవని చెప్పజూచుట సాహసముగా దోచకపోదు. కొంతవరకు వీని వ్యక్తిత్వశక్తి ఇంకను కలదు. లేదని చెప్పవారము కాము. నియోగివైదిక కక్షలతో మనవారు తమ ప్రతిభను నొకప్రక్కన చెరువుకొనుచునే యుండ నీశక్తులకు వ్యక్తినిర్మాణపటుత్వము చెసినదని చెప్పి మావాదము చెరపుకొన జూడము. అయిన ఇట్టి వ్యక్తిత్వము దేశాంగత్వమునకు ప్రాకుట దుష్టమని ఈవ్యక్తిత్వమును నిలువజెప్పుకొనజూచువారే ఘంటాపథముగ నంగీకరించు చున్నారు. విస్తార తరంబగు ప్రపంచంబుననే నేటిదినము జాతి, మతాదిక వ్యక్తినిర్మాణక శక్తులు దేశాంగనిర్మాణకములుగా వర్ధిలుట లేదు. ఎచ్చటను నేటిదినము వ్యక్తి నిర్మాణక శక్తి రాజకీయాధికార దర్శంబు లేయనుట స్పష్టమయి పోయి యున్నది. ఆంగ్ల చరిత్రమున నేటిదినము వినవచ్చు తెగలు కాంజర్వేటి పులు లిబరలులుకాని రోమను కాళిక్కులు, పూర్వరిటనులు గాద, నిర్బంధ వ్యాపార పక్ష

పాతులు అనిర్బంధ వ్యాపార పక్షపాతులు గాని కల్పిక్కులు ట్యూటనులు గారు. అదే విధముననే ఏ పాశ్చాత్య దేశాంగ నిర్ణయమును నిలకొనినను ప్రజా సత్తాక వాదులు, ప్రజా ప్రాతినిధ్యవాదులు, సమాన సంపత్తి వాదులు, ఇత్యాది విభేదములే కానవచ్చు చున్నవి గాని వేరు కాదు. రాకపోకలు విరళములై విజ్ఞాన వ్యాపక మార్గములు విజృంభించి ప్రకృతి నుత్తమ ఫలం బీను నట్లు నిర్బంధపెట్టు సామర్థ్యంబు పెరిగి, జనభాషుశ్యంబు హెచ్చై, జీవనాధారంబునకై లోక ప్రజయంతయు నొండొరులతో నొరసికొను సమయ మాసన్న మైనపుడు ఈపరిస్థితులెవ్వియు లేని కాలంబున పొడగట్టినవిభేదంబు లంతరించి క్రొత్త విభేదములు జనింపక లోకపరిణామం బెల్లు సంఘటిల్లి గలదు. తుదకు మొన్నటిదనుక పాశ్చాత్య లోక బునెడల కానవచ్చుచుండిన తెల్లనల్ల విభేదంబుకూడ కార్యక్రమంచమున గాకున్న భావ ప్రపంచంబుననైనను అదృశ్యంబుయే యున్నది గదా! అందువలన నింకను మనము ప్రాత విభేదంబులే దేశాంగ వ్యక్తినిర్మాణమునకు సాధనంబు లని ప్రాకులాడుచుండుట చీకటియందు ప్రాకులాడుటగాక మరియేమైనం గాగలదా? ప్రాతశక్తులు అదృశ్యంబు లైనవనియు అగుచున్నవనియు కాదగినవనియు వాకొనినంతనే వ్యక్తిత్వం బవసర బుకాదని కాని క్రొత్తశక్తులు పనిచేయుచుండ లేదనికాని మనమా క్రొత్తశక్తుల విజృంభణ మునకు నొనర్చవలసిన ప్రయత్నము లేదనికాని యర్థము కాదు. జీవితమున నిలకడ యను స్థితి కానమని కదా మొదటనే విభేదము చేసికొంటిమి. ప్రాతశక్తులు ప్రాతవడిపోయిన వాని స్థానమును క్రొత్తశక్తులు ఆ వ రిం చు చు నే యున్నవి ఈ క్రొత్తశక్తులు మానవనిర్మితములు కావు. అశాశ్వతంబులుగావు. ప్రకృతిలోనివి. శాశ్వతంబులు. మాతృదేశము మాతృభాష ఈ క్రొత్తశక్తులనుట కావంతయేనియు సుదియములేదు. ప్రజల ఆధికావస్థకు దేశము తావలము. ఆధిక విజృంభణంబు గలిగించు విజ్ఞానసంపాదనమునకు మాతృభాష అ మోఘ సాధనము. నిజమాతకు దరువాత సర్వవ్యాపారంబునకును మానవున కర్హత గలిగించుమాత దేశమాత. వాక్కు మాతృవాక్కు. ఇంతకంటెను వ్యక్తిత్వనిర్ణాయక శక్తులు బలవత్తరంబులులేవు. మన హైందవభూమియే ఈమాతన శక్తులకు నిదర్శనంబయి యున్నది. ఈ భూమియే దెల్లజాతులు మరి యెచ్చటను కాని రీతిని సమృద్ధిములై యున్నవి. ఎల్లమతములును మరి యెచ్చటను కలియని రీతిని కలిసియున్నవి. ఎల్లనాగరకములును మరి యెచ్చటను చేరనిరీతిని చేరియున్నవి. 'భాగత భూమి' యను పవిత్రోచ్చారణంబున ఈజాతులు, ఈ మతములు, ఈనాగరకములు అప్రధానములై పోయి ఏకత్వ మేర్పడుచున్నది' వీనికొక్కమాతృ భూమికదా తావలము. మరియేదియెనను కారణంబున్నదా? మాకేదియే వేరుకారణము కానరాదు. మాతృభూమిని జూలినదియే మాతృ వాక్కు. పోలంజవిషయం బిదివరకే ప్రస్తావించితిమి. కనడా లోను ఫ్రెంచి ఆంగ్లములు ప్రత్యేకీతములై యున్నవి. మనదేశమున మాతృవా కొక్కటిలేదు. లేకున్నను సాంస్కృతికాధారము వలన నైన వాకే ఎల్లయెడల వినియోగింప బడుచున్నది. ఉరుదూకూడ నియార్యభాషా సంబంధి కావున ఏకమాతృభాష లేకున్నను ఏకమాతా మహిభాష చ్చాయ యున్నందున నిదియొక సామ్యంబుక గలిగించి యున్నది. ఈ సామ్యంబు మనకు దెలియకయే మనల బంధించుచున్నదనుటకు సందియములేదు. అయిన నీబంధం బే మన దేశాంగవ్యక్తి

త్వంబునకు నూతన సూత్రమును గల్పించినది. సంస్కృత సంబంధులగు దేశ భాషలు ప్రబలంబులయి యున్నవి. వాని పుత్రులు నేటి భారతపుత్రులై యున్నారు. వారి వారి భాషలు ఉత్తమస్థితి నందినంగాని వారి వారి వ్యక్తిత్వము సంపూర్ణము కాదని వారు వారు చక్కగా గ్రహించి వారంభించినారు. రాజకీయభాష దేశం బంతటికిని సేకమై అంగముగా నున్నను నయ్యది దేశము క్రికి తనంతట కారకము గాఢబడుట యంగీకరించియున్నారు. కాబట్టి నేటిదినము మనదేశమున ప్రాత దేశాంగ నిర్ణయకశక్తుల సమమున దేశభాష దేశవిభాగములు నూతనశక్తులై యాక్రమించుకొనక తప్పదు. ఈ రెండుశక్తులును నిజమాలించి ప భిన్నములు కావు ఏకంబునట దేశభాష యనుపదంబుచేతనే సూచితమగుచున్నది. ఎప్పుడు దేశభాగము భాష కలసి ఏక వ్యక్తిత్వమునకు కారణభూతము లగుచున్నవని యంగీకరించితిమో ఆ వ్యక్తి సంపూర్ణాభివృద్ధికి దేశకుటుంబమునకు లోబడి దానికి సర్వస్వాతంత్ర్యంబులును నుండవలయును. అది తనవంటి ఇతర వ్యక్తులతో పోటీపడునని వెలచి వానితో యొరసికొని చిరుపోటుల కల్పించునని జడిసి అన్నదమ్ముల యల్లరి కొంత చూపట్టు నేమోయనితలచి వ్యక్తిత్వమే కుటుంబమున దానికినిచ్చుటలేదనుట ఆవ్యక్తి ప్రవృత్తి కాటంకంబగుట యొక్కటియేగాక కుటుంబా నందంబునకును కుటుంబ ప్రవృద్ధికి గూడ లోపంబు నాపాదించు. ఇదియే ఆంధ్రరాష్ట్రాద్యగు పక్షపాతులు నివారింప జూచుచుండు ననగము. వారికి నూతన అంగనిర్ణయక శక్తులు చక్కగా వివరముగా ప్రత్యక్షమై యున్నవి. ప్రాతకాలపు ఇతర విభేదములు కోటాను కోట్లుండ వాని మధ్యనుండి వానిని భేదించుకొని గంభీరముగా ముందునకు నచ్చుచుండు నీ నవీన శక్తుల గానలేని దృష్టిలో పంబున ప్రతివాదము తలయెత్తు చున్నది గాని మరి యొండుగాదు. ప్రాత శక్తుల భేదనంబును పూర్తి యొనర్చుటకును నవీన శక్తుల స్వస్వరూపమును ప్రదర్శించుటకును ఆంధ్ర రాష్ట్రాద్యగు పక్షపాతులు పాటుపడిన యెడల తప్పక యాయద్యనంబు విజయంబు నందగలదు.

హైందవభూమి—నైనికబలము.

రిణరంగమున తగినంతమంది నైనికులను జేర్చుట కుపాయంబు లింకను నెవ్వ యెవ్వ యవలంబింప వచ్చునను విషయమును అంగ ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుత మాలోచించు చున్నారు. నిన్నటిదినపు వార్తలలో బోనరులాగారు తమ యధికారమునను పరిపాలనయందును నుండు అధినివేశములలోనుండి ఎంతవట్టుకు నైనికనివహములను దెచ్చుటకు వీలగునో అంతవట్టుకును కొరవడకుండ తెప్పింప ప్రయత్నింతుమని నుడివిన్లు వింటిమి. అప్పుడే ఇండియా సమాచారము తలపెట్టినట్లే కానరా దిది యేమి చిత్రమని తోచినది కాని ఆ ఆశ్చర్యమును నేటి వార్త ఇంకొక్కటి తీర్చి నైచుటచే ఇండియా మరునవసినదని యచుకొనుటకు కారణము లేకపోయినది. బోనరులాగారు తమ జవాబుదారీని నిర్వహింప దలపెట్టెన మౌననే ఇండియా కార్యదర్శి ఛేబల్లేను గారును తమ జవాబుదారీని నిర్వహింప దలపెట్టినారు. కాని బోనరులాగారి సంభాషణలో కానవచ్చిన దార్ధ్యము చూపట్టిన యుత్సాహము ఛేబల్లేను గారి సంభాషణమున పొడగట్ట కుండుటకు చింతిలవలసి యున్నాము. ఏ చిచ్చి కముగా హైందవ భూమియొక్క నైనికదశమును ఇంకను పెంచుటకు కల సాధ్యపరిస్థితులను గురించి

యండియా ప్రభుత్వమువారితో తాము ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములను జరుపుచున్నారట! ఈ మాటలు వినువారల కేమాత్ర ముత్సాహము జనించునో మేము ప్రత్యేకించి వ్రాయ నవసరము కానరాదు. యుద్ధాదినుండి నేటిదినకు నొకే వీరావేశముతో హైందవభూమి ఇదే నాపుత్రుల కనుజ్ఞ ఇచ్చి శిక్షణ నొదవించిన యెడల శత్రుచమూస మూహంబుల చించి చెండాడి విజయలక్ష్మిని సామ్రాజ్యంబునకురతలామలక మొనర్చుచున్నారని గొంతెత్తి ఘోషించుచున్న నేటికిని ఇట్టిస్వల్ప స్వసము ఇండియా కార్యదర్శి గళనిగ్గతంబగుట ఎంతటి చిత్తవికారంబున కీభూమిలో కారణంబగునో ఏల ఛేబల్లేనుగారు ఆలోచింపలేదు. యుద్ధవిద్యాప్రవీణుడు షల్కసుఫర్ల ప్రభువు రాజప్రతినిధియై విచ్చేసి యున్నాడు. ఆతండు మన భూమి యం దెచ్చిక సేవాపద్ధతి నెలకొల్పగలండు అని యెదురుచూచిన హైందవ భూమి ఇచ్చి కుబళు బలహీనంబుగానే యైనను ఛేబల్లేనుగారి వాక్యంబుల నుపశ్రుతి కలిగియున్నది. ఈ యుపశ్రుతి నుత్తమభంగి వినియోగించుకొని తాను దృష్టాంతముగా నైకొని యుండు హాస్తింజి ప్రభువర్యుని యదారోదాహరణంబు దలపెట్టి షల్కసుఫర్ల ప్రభువు మనకు తృప్తికరంబగు విచ్చిక సేవాపద్ధతిం బ్రసాదించును గాక యని యెదురుచూచుచున్నాము. యుద్ధాదినే ఈ యుపశ్రుతి కలిగి యుండిన నెంత బాగుండెడిది. హైందవభూమియందెంత యుత్సాహంబు జనించియుండు. ఇప్పుడైన త్వరపడి పని జరిగినయెడల నుత్సాహము కొరంత వడునని యనుకొన జాలము. కార్యము నడుచు గాక! విజయము సమకూరు గాక!

మన కోరికలు.

మేము అచ్చునకు సిగ్గుమగుచుండగా దేశీయ మహాసభోప సంఘమువారును మహమ్మదీయ మహాసభ సంఘమువారును రేపటిదినము చేరి సంప్రతించుకొనుటకై ఏర్పరచికొనిన ప్రత్యేక నివేదికముల సారము తంత్రీమూలకముగా వచ్చి చేరినది. రెండుపసంఘముల కోరికలలోను విశేష విభేదము ఏమాత్రమును లేదు. శాసన నిర్మాణ సభలలో నిర్వచిత సభ్యులే ఎక్కువగా నుండవలెనని ఇరువురును కోరుచున్నారు. దేశీయ మహా సభోపసంఘము విదింట నాలుగువంతులు కోరగా మహమ్మదీయ మహా సభోపసంఘము వారు మూడింట రెండువంతులు చాలు ననుచున్నారు. స్వల్ప సంఖ్యాకములైన ముఖ్యములైన ప్రత్యేక జాతులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య ముండవచ్చునని దేశీయ మహాసభోప సంఘము కోరగా మొత్తముసంఖ్యలో మహమ్మదీయుల ప్రతినిధులు—వీరు మహమ్మదీయులుగానే యుండవలయునను నియమము లేదు—విదవ వంతుండవలయునని మహమ్మదీయ సభోపసంఘము వారు కోరుచున్నారు. తక్కిన సంగతులలో సామాన్యముగా రెండుపసంఘములును ఏకాభిప్రాయమునే యుచ్చుచున్నవి. ఈ యభిప్రాయములు మన ఇండియా శాసన నిర్మాణ సభ్యులు కోరిన కోరికల కేమాత్రమును తీసిపోవుట లేదు. చక్రవర్తి పూర్ణముగా లోబడి గవర్నరు గవర్నరుజనరలుల ప్రథమ తిరస్కారమునకు మాత్రము లోబడి నిర్వచిత ప్రతినిధులకు శాసనాధికారము సంపూర్ణముగా కోరబడినది. ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము పూర్తిగా నాసింపబడినది. దేశాంతర్గత రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యంబును నభిలషింపబడినది. నైనికోద్యోగ నైనికసేవా స్వాతంత్ర్యములు అనగళముగా వాంఛింపబడినవి. మహమ్మదీయోప సంఘము

వారు దేశీయ మహాసభోపసంఘము వారికంటె కొన్ని వరము లెక్కువ యడిగినారు. రీసెటి ల్యంబులు పోవలసిన దనినారు. అధికార న్యాయ విచారణశక్తుల వేరుపరచవలసిన దనినారు. ప్రభుత్వసేవోద్యోగములెల్లయు ఎల్ల హైందవులందు బాటులో నుండవలసినదే కాని ఆ తెగవారికి ఈ తెగవారికి నని ప్రత్యేకింప బడరాదనినారు. ప్రాథమికవిద్య సాధ్యమైనంత మట్టుకు హైందవ భూమి యంతటను నిర్బంధము చేయవలెననినారు. జాతిభేదముల సూచించు నట్టియు పత్రికల యొక్కయు నుపన్యాసకుల యొక్కయు స్వాతంత్ర్యమును నిరోధించునట్టియు శాసనముల రద్దు చేయవలసినదనినారు. దేశీయ మహాసభోప సంఘమువారు మహమ్మదీయ మహాసభోపసంఘమువారును సమాధానముమై ఏకముఖులగు తీర్మానమునకు వచ్చుటకు మా కడ్డంకు లేదుము కానరావు. మన ప్రతినిధుల విజ్ఞాపన పత్రమును పుదొమ్మొడుగుర ప్రత్యేకాభిప్రాయమని చిన్న పుచ్చజూచిన మా సమకాలిక మహాశయు లిప్పుడేనుండురో చూడవలసియున్నాము. భారతమాత కుజయమగు గాక! శుభమగు గాక! నందే మాతరం.

తెలిగ్రాఫు రేబులు

యుద్ధావనిలో తెలిగ్రాఫుపని యెంతైనను గలదు. అచ్చట పనిచేయుటకు పనితెలిసినవారు పోవలయుగాని క్రొత్తవారు పోవుటకు రాదు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో నలు చెరగుల నుండియు తెలిగ్రాఫు పనివారు యుద్ధావనికి అంపబడినారు. సహజముగానే ఇంకులో హైందవభూమి నుండి పోయినవారును అనేకులున్నారు. కాబట్టి ఇచ్చట తెలిగ్రాఫు పనివారల సంఖ్య తగ్గిపోయినది. ఇప్పుడు తెలిగ్రాములు చవుకగా పంపుటకు వీలుకలిగియుండుటచేత సామాన్యముగా ప్రజల పూర్వము ఉత్తరముల ద్వారా జరుపుకొనుచుండిన కొంతపనినిగూడ తెలిగ్రాముల మూలకముగా జరుపుకొన ప్రారంభించినారు. అనగా సంవత్సరము సంవత్సరమును తెలిగ్రాముల సంఖ్య పెరిగి పుట్టుచున్నదనుట. పనిచేయువారు తక్కువ తెలిగ్రాములు పెరిగిపోవుట దండి పనిపాగుదారయేమి. తెలిగ్రాములు నిలువబడిపోవలె తేకున్న పనివారు భరింపరానిపనిచేయవలె. ఈరెండును పాపగునవి కావు. కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు తెలిగ్రాముల సంఖ్యను తగ్గింప నాలోచించినారు. అందుకోక్కటే యుపాయము. రేబుల హెచ్చించిన తెలిగ్రాములు తగ్గును. డి.కె.బి. ప్రారంభమునుండి పండ్రెండు పదముల తెలిగ్రాము రేబు 0.5-0 నుండి 0.8-0 లకు పెంచ నిశ్చయించినారు. ఇదియుద్ధకాలమునకు తరువాత మరల మార్పుచునని ప్రభుత్వము వారు చెప్పగట! కాని అప్పటి ఆర్థికస్థితులనుబట్టి పునర్విచక్ష మాత్రము తేరుట!

ఉపాధ్యాయుల పద, స్కూలు:— స్కూలు రేంజి పాఠశాలల పదాసీష్టాంటు ఇన్ స్పెక్టరుగారు మ. రా.రా. ట్రే.యస్. హనుమంతరావుపంతులు బి. ఏ. ఎల్.టి గారు బల్లారి రాజకీయ బోధనాధ్యక్ష పాఠశాలలోపాధ్యాయులుగ నియమితులైనందువలన, వారికి వీడుకొల్పు చేయుటగాను, వీరిస్థానా నే స్కూలు రాజకీయబోధనాధ్యక్ష పాఠశాల ప్రధాన సహాయపాధ్యాయులకు బ్రహ్మశ్రీ గరుళ్ల. సోమన్నపంతులు బి.ఏ. ఎల్.టి గారు నియోజితులగుట వలన వీరిలకు స్వాగత విచ్చుటకగాను, ఈ పునరావర్తనసంఘ ప్రాథమిక పాఠశాలల యుపాధ్యాయులసంఘ సామాన్యసభ గంగనాయకుల సేట పాఠశాలసంఘ వైపురే పాఠశాలయందు ఈనెల 14 తేది మంగళవారము ఉదయము తుమారు ఘం 7.30కు సమావేశ మాయును. స్కూలు రాజకీయబోధనాధ్యక్ష పాఠశాల సుప్రసిద్ధ ప్రధానోపాధ్యాయులకు బ్రహ్మశ్రీ. మహంకాళి. సుబ్రహ్మణ్యం పంతులు బి. ఏ. ఎల్.టి గారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. బాబుయొక్క వైస్రచ్చానముతో పద ప్రారంభింపబడిమి. పిచ్చుట, నవారుడేట పాఠశాల పాఠికలు కోలాటముడేసిరి. పిచ్చుట కొన్ని పద్యములను యితరురూ. సుబ్రహ్మణ్యులుగారు ప్రేక్షకుల కాన్దవము గలిగించునట్లు చదివిరి. త్రయిత. హనుమంతరావుగారి యొక్క సన్మణములను గురించి, ఈరేంజి మావోజైతగురువు ప్రేక్షితాకాన్ద గ్రంథకర్తలను ఆగు బ్రహ్మశ్రీ. చిత్తుకుల. విచ్చయ్యశాస్త్రిలగారు ఉపన్యసించిరి. తదనంతరము అగ్రాసనాధిపతియొక్క అంత్యోపన్యాసముతో పద ముగియె— అని యొక యుపాధ్యాయుడు వ్రాయుచున్నాడు.

బరోపా మహా సంగ్రామము

సోమురంగము-పురోగమన ప్రయత్నములు

మ్యూజ్ రుసరు ఆంకరు మిత్రమండలి వశమగుట.

సెర్వీయావారికి గొప్పవిజయములు కలుగుట.

ఇండియాలో స్వచ్ఛంద సేన—చేంబరై నగర ప్రసంగము.

(రైటరు ఏ జి సి.)

ఇంగ్లండు

ముంచబడిన స్త్రీమరులు

కారిస్, నవంబరు 15:—“బెర్నికా” అను స్త్రీమరు ముంచబడినది.

నర్వ్వ రాణిగారు.

లండను, నవంబరు 14:—విశాఖపట్టణము వాసులగు మహారాణి ౫౯ గౌడే గజపతిరావుగారి మరణశాసనమును అనుబంధపుటకు అధికారమును, ఉత్తరపుటను మున్నగు వానిని వారికుమార్తెయగు నర్వ్వ రాణిగారికి తోడ్పూరించుట.

హిందూ దేశమునందు సహకారము

లండను, నవంబరు 14:—బి. ఏ. కాలిన్సుగారు తూర్పు ఆఫ్రికా సంఘమువారి సభయందు హిందూ దేశమునందు సహకారమునుగూర్చి మహాపురుషుల ఆదేశమునకు పాఠశ్రామిక విషయమున సహకారము అత్యవసరమని చెప్పిరి. సహకారపథములు లేక వ్యావసాయాభివృద్ధి గలుగలేదు. పరిపాలన విశేషప్రాముఖ్యము నొందినది.

“సిటీఆఫ్ కెయిరో” అను ఆంగ్లస్త్రీమరు

లండను, నవంబరు 14:—రంగూనునుండి లండనుకుపోవుచున్న “సిటీఆఫ్ కెయిరో” అను స్త్రీమరు దారిలో “ఎంప్రోస్” అను గ్రీకుస్త్రీమరుతో డిక్టోని మునుగుట్టిలిలో ప్రాన్సులోని డ్రెస్టురేవులోనికి వచ్చినది. గ్రీకుస్త్రీమరు మునిగినది. దారిలోని వారు రక్షించబడిరి.

అధిని వేశములందు మనుష్యబలము

లండను, నవంబరు 14:—అధినివేశముల నుండి అత్యధిక మగు మనుష్యబలమును సంపాదించుటకు అధినివేశ కార్యాలయమువారు ప్రయత్నింతురని ప్రజాప్రతినిధిసభలో బోర్నిస్ గారు చెప్పిరి.

ఇండియాలో సైనిక సేనావకాశము.

లండను, నవంబరు 14:—స్వచ్ఛంద సైనికుల సంకమ ఆధికముగ చేర్చుట కవకాశములు కలవాడయిన విషయమును గూర్చి ఇండియా వొరతనమువారితో నుత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్నవని సార్లె మెంటు ప్రజల సభలో చేంబరై నగర నుడిచిరి. సేనావకాశముగూర్చి గౌడ పరిశోధనలు జరుగుచున్నవి.

బెల్జియము వారికి ప్రవాస శిక్షలు

లండను, నవంబరు 15:—బెల్జియము ప్రజలను ప్రవాస నుంపుట మిక్కిలి శాస్త్రవిషయము. ఇదివరకు జర్మనులు కల్పించినవారు బెల్జియమున దీని తీరుగావు. బెల్జియనులు వీనినిగూర్చి బెల్జియ ప్రజలను సన్నిహితముగా బ్రతిమలాలు బలపరచుచున్నారని సార్లె మెంటు ప్రజలసభలో రాబర్టు సెసిలు ప్రభువు గారు పేర్కొనిరి.

ముంచబడిన స్త్రీమరులు.

లండను, నవంబరు 15:—“నాగ”, రాధు క్లిఫ్ అను బ్రిటిషు కాకలును “అస్ట్రీ” అను స్త్రీమరు స్త్రీమరు రీగ్నారు. ప్రజా అను డెవ్లూర్లు నాకలును ముంచబడినవి. రీగ్నారులలోని నాకలులను 21 మందిని జర్మనుజలాంతగ్రామి యొక ఊరిందు నాకలో నెక్కించి వీగోలో దింపినది.

రోడ్డు ఎత్తేట చట్టము.

లండను, నవంబరు 15:—సార్లె మెంటు ప్రజలసభలో నీ చట్ట ముమోదించబడినది.

మునిగిన బ్రిటిషు నాకలు.

లండను, నవంబరు 15:— 30-9-16 వ తేదీకి అన్ని కారణముల వలనను మునిగిన 1000 టన్నులకు వైబడిన నాకలు 100 కి 2½ వంతు తేలివని.

ఇండియా ఆఫీసు మిలిటరీ కార్యదర్శి.

మేజర్ జనరల్ సర్ హార్బర్టు వాఫున్ కాప్ కె. సి. ఎం. జి., జి. సి. బి., సి. ఎస్. ఐ., గార్లు ఇండియా ఆఫీసు నందు మిలిటరీ కార్యదర్శిగా నియమింపబడిరి.

ప్రాన్సు

సోముయ్యధ ఫలము

ఆంస్టర్డామ్, నవంబరు 15:—యద్ధోపకరణముల సామగ్రిని నూతనవిధమున విశేషముగా చేయుచున్నారని బెల్జియము తంలివార్తలు నుడువుచున్నవి. యద్ధశాఖ నూతనాధ్యక్షులు ఈ కార్యమును నిర్వహించుచున్నారు. సోముయ్యధము నందు మిత్రపక్షంబులవారి యద్ధోపకరణముల అధికమును జూచి ఈచర్య అవలంబించుచున్నారని జర్మనులే యొప్పుకొనిరి. యద్ధకార్యాలయధ్యక్షుడు మజీయిద్దరి సాహాయ్యముతో జర్మనీదేశమునంతను యద్ధోపకరణ కార్యగారముగా నేర్పజచి యందుసామగ్రి మున్నగువానిని తయారు చేయించుచున్నాడు. అతని సహాయకులు ఇద్దరిలో నొకరు మాడ్డిబర్గ్ లోని గ్రూసన్ కార్యగారమునకధిపతులు. రసాయనశాస్త్రము వ్యావసాయక శాస్త్రము మున్నగువానికొకట సేనారంగము నుండి మహాపండితులను రావించిరి.

స్థలము నాక్రమించుట.

లండను, నవంబరు 15:—ఆంకరు కుత్తరమున నిన్న పట్టుకొనబడిన స్థలము రాత్రి ఆక్రమింపబడినది. చాలమందిని పట్టుకొంటిమని జనరలు హెగుగారు తెలిపిరి.

బోకోర్ సర్ ఆంకర్ పురము

బ్రిటిషువారి వశమగుట.

లండను, నవంబరు 15:—నిన్నటిరాత్రి సర్ డగ్లస్ హెగుగారిట్లు ప్రకటించిరి.—బోకోర్ సర్ ఆంకర్ అనుస్థలమును మేము వశపఱచుకొంటిమి. మన ఖైదీలు 5 వేలకు ఎక్కువగా గలరు. ఇంక ననేకులు వచ్చుచున్నారు. బట్టిడి వార్తలెకోరురు తూర్పు ముఖముగా మేము ముందుకు సాగుచు మా కార్యమును కొనసాగించుకొంటిమి. ఈ ప్రాంతమునందు 80 మంది ఖైదీలు పట్టుపడిరి.

సెయింటు పియర్ డివియన్

బ్రిటిషు వారి స్వాధీనమగుట.

లండను, నవంబరు 14:—యద్ధరంగము నుండి రైటరు విశేషము డిల్లీ వ్రాయుచున్నాడు:—నిన్నటి దినము బ్రిటిషు వారు జయించిన సెయింటు పియర్ డివియన్ అతి ప్రాముఖ్యమైనది. శత్రువులు ఇక్కడ తమ ఫిరంగి సానుగిని ఒక ప్రవాహము నుండి సులభముగా దెప్పించుకొనుచుండిరి. మిగిలిన మాంటును రెండు వైపులనుండి ముట్టడించుచున్నాము. శత్రువులలో పట్టుపడిన ఖైదీలను విద్యుత్తంతలతో జేయబడిన ఖైదుకొట్టులో నుంచితమి. ఖైదీలలో సైనికుల నొక వోటను సైనికోద్యోగులను ఒకవోటను నుంచితమి.

బ్రిటిషు అవస్థానము.

పారిసు, నవంబరు 14:—బ్రిటిషు సేనారంగమునందున్న పరాసువిలేఖకుడు అమిన్సునుండి యిట్లుతంలివార్తనుచ్చుచున్నాడు.—కాలమాన వైపరీత్యములవలన ఇబ్బందులు కలిగినను బ్రిటిషువారు తమ అవస్థానంతరేక్షిని దృఢముగా నిలుపుకొని పనిచేయుచున్నారు. తప్పాల్సినంతము అంత ముఖ్యమైనది గాదు. బోమాంటు ఆంకర్ మ్యూజ్ పంక్తిని భేదించుటయే బ్రిటిషువారి ముఖ్యకార్యము. బ్రిటిషువారు శత్రువులపై ఆకస్మికముగా బడుటచే వారి యుత్సాహమున కంతములేదు. ఆంకర్, బోమాంటు హామెల్లకు నడుమ 5 జర్మనుకందక క్రేజులు విద్యుత్తంతలరక్షితములై ఏర్పడుపబడియున్నవి. బోమాంటుహామెల్ అనుస్థలము ధీప వెలుకంటె బలియమైనది. 4 మైళ్ళ సేనాముఖముతో బ్రిటిషు పదాతిసేన శత్రువులపై ఆకస్మికముగాబడి ఫిరంగులను బ్రయోగించెను. శత్రువులు దీనికి సరకు గొనకతమ కందకములం దూఱుకొండిరి. బ్రిటిషువారు కందకములను బ్రవేశించి అనేకులను ఖైదుచేసిరి. శత్రువుల నాలుగవ పంక్తిని 18 నిమిషములలో భేదించి బ్రిటిషు వారు కార్యమును సఫలీకృతము చేసికొనిరి. సేనా యుద్ధరంగమును వదలివేసి వచ్చుచుండగా బ్రిటిషువారు శత్రువులను వెంటదఱుముచు, విపరీతాగ్ని వర్షమును గురిపించు చుండిరి.

శ్రీబర్గ్ మీద విమానముల దాడి.

లండను, నవంబరు 15:—ఈకదయము కొన్ని బ్రిటిషు వాయువిమానములును, నాకావిమానములును శ్రీబర్గ్, ఆస్ట్రేండులందున్న శత్రు నాకాశ్రయమునుబొందను, నాకలమీదను బొంబులనువేసెను. కొన్నివోట్ల ప్రత్యర్థి కనబడినను, మన విమానములు సురక్షితముగా తిరిగివచ్చినవి.

ప్రాన్సు, ముస్లమానులు

పారిసు, నవంబరు 14:—మెక్కా గ్రాండ్ మెరీఫ్ గారు పంపిన రాయబారులు బ్రయండుగారి ముస్లమాన్ విషయ మంత్రవర్తనభక్తు వచ్చిరి. తరువాత నారు బ్రయండుగారి యింట విందునొందిరి. ముఖ్యపత్రికాగారు వీరిని కలలోనియలుగా గౌరవించి ఆఫ్రికాలోని పరాసుసంస్థానసేనల ధైర్య సాహసములను బోగడిరి.

పరాసు సేనాముఖమును ముట్టడించుట.

పారిసు, నవంబరు 15:—నిన్నటి రాత్రి యిట్లు ప్రకటింపబడినది:—సోము నది కుత్తరమున శత్రు ఫిరంగులు ప్రహార్య, ట్రెప్స్ లా మేసనట్టి ప్రాంతములందు శత్రుస్థలములను ముట్టడించె. పరాసు సేనలు శత్రువులకు వెంటనే సుల్లికైయ సలిపెను. ఆగ్నేయరంగము నందు జర్మనుగని యొకటి తొలచి నలోను మేమాక్రమించు కొంటిమి. వెడ్డు రంగము నందు డోమంటువాన్ ప్రాంతముల స్వల్పమగు ఫిరంగి యుద్ధము జరిగినది.

పరాసువారి ప్రోటనము

పారిసు, నవంబరు 15:—సెంటు పేటర్సు వీసతుఅడవి ఉత్తరభాగమునకు మేము వెల్లితిమి. జర్మనులు ఫిరంగులను గాల్చి తలపడిరిగాని మేము వారికి చాల నష్టమును గలిగించి పారదోలితిమి. కొద్దిభాగము శత్రు సేనమాత్రము ప్రెస్నీరి యొక తూర్పుననున్న ఇండ్లను చేరెను. రంగము దంతటను ఫిరంగులను కాల్చిరి.

ఇటలీ

“అరేబియా” నాక.

రోమ్, నవంబరు 15:—“అరేబియా” నాకలోనివారు 12 మంది ఇక్కడదిగిరి. 15 నిమిషములలో “అరేబియా” నాక రెండుట 5 మిత్రపక్షంబుల నాకలు “అరేబియా” కట్టెడుటదూరమున కనబడుట అత్యాశ్చర్యమును గొలిపినది. “అరేబియా” నాకాధిపతి కర్నల్ హెన్రీ కొల్లేటుగారి సాహాయ్యముతో కట్టెడపట్టివఱకు నాకమీదనే యుండి అందఱును రక్షింపబడువఱకు గారుకొని యుండిరి. తరువాత నాకాధిపతి నీటితో నిండియున్న యొకచిన్న పడవలోనికి దుమికి తప్పించు కొనెను. అతడును కర్నల్ కొల్లేటు గారునుగాక మరి 10 మంది దిగిరి.

అమెరికను ప్రయాణికుడు చెప్పుసంగతులు

మాట్లా, నవంబరు 14:—“అరేబియా” నాకలో ప్రయాణము చేయుచుండిన పాల్ డావర్ అను అమెరికా దేశీయుడు ఆనాకను ముందు తెల్పుకయే ముంచివేసెరని చెప్పెను.

బాల్యము

రొమేనియా రంగము.

లండను, నవంబరు 15:—రొమేనియా లిట్టు ప్రకటించిరి:—స్టేనియో ఓయిటజ్ లోయలందు మేము శత్రువులను వెంబడించుచు సరిహద్దును దాటితిమి. 80 మంది ఖైదీలు పట్టు పడిరి. డ్రోగస్టవీలి యొద్ద శత్రు ప్రయత్నములు వ్యర్థము లయ్యెను. ఆల్బుజాల్ లోయలందు శత్రువులకు సేనాసహాయ ముకచ్చి వారు ముమ్మలను కొంత దూరము వెనుకకు నెట్టిరి. డోబ్రూజారంగమునందు మేము విజయము నొంది డాన్యుబు నదివైపును బోసిక పురమును పట్టుకొంటిమి.

రష్యావారి ప్రకటనము.

లండను, నవంబరు 15:—నరజాకా నదియొడ్డుననున్న లిట్టిజిడోల్లయా గ్రామమునకు తూర్పుననున్న కందకముల నుండి శత్రువులను పారదోలితిమి. ఓటజులోయలో రుమేని యావారు శత్రువులను పారదోలిరి గాని జర్మనులు సహాయ పడుటవలన శత్రువులు తిరుఫలి, అల్బు, జుయలు లోయలలో రుమేనియనులను వెనుకకు పంపిరి.

ఇవెను.

లండను, నవంబరు 14:—సెర్వియావారు పట్టుకొనిన ఇవెను. మొనాస్టిరుకు తూర్పున 17 మైళ్ళలో నున్నది.

సెర్వియాను విజయము.

లండను, నవంబరు 14:—సెర్వియానులిట్టు ప్రకటించి రి:—కర్నెరికా నదివై జర్మనులు బల్గేరియనులవై మహాయుద్ధము సలిపితిమి యుద్ధమింకను జరుగుచున్నది. అనేక కందకములు కొంతకాలము మాయధీనమునను, కొంతకాలము శత్రువుల యధీనముననుండి ప్రతినిమిషమున మారుచున్నవి. పెసివాయ్ యొద్ద శత్రుముఖ్య ప్రదేశము నాక్రమించుకొంటిమి. దినమంతయు యుద్ధము జరిగిన వెనుక శత్రువు లనేకులు పట్టుపడిరి. మఱివేయినుండి ఖైదీలనుగూడ పట్టుకొంటిమి.

సర్బోవికా బ్రిటిషువారి ప్రకటనము.

లండను, నవంబరు 15:—కరటాలీయొద్ద చేరిన శత్రువులను మేము తరిమివేసితిమి.

శత్రువుల ఖైదీలు.

పారిసు, నవంబరు 14:—తూర్పురంగమునుండి తంతి వార్త వచ్చినది:—కర్నెనదికిని, ప్రెస్పానరక్సునకు నడుమ తీవ్రమగు యుద్ధము జరిగినది. 10, 12 తేదీల నడుమ పరాసు వారును సెర్వియానులును 1447 మంది ఖైదీలను, 8 పెద్దఫిరంగులను, 17 మరఫిరంగులను పట్టుకొనిరి.

బల్గేరియనుల సహాయసేన.

లండను, నవంబరు 14:—వార్త ప్రెస్ గారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:—బల్గేరియనుల కిక సాహాయ్యసేన రాజాల దనియు, పరాసు పదాలిసేన పురోగమనము సలుప లేకుండు రీతియు జర్మను లొక యుద్ధపును బల్గేరియనులకు బంపిరి. బల్గేరియనులు చాల లోతుగా కందకములను ద్రవ్యు కొని తమ స్థానములవై ఘట్టడి జరుగకుండ జూచుకొన వలయును. పరాసువారు బల్గేరియనులను ఓడింపజాలరని నమ్మ నలయును. సెర్వియాను సేనాముఖమువద్ద సెర్వియాను లెక్కువ మంది లేరని యాయుధైరువునందు చెప్పబడినది.

బాల్యము, ఇటలీరంగములు.

లండను, నవంబరు 14:—“పెటిట్ పారిసన్” పత్రిక ట్యూరిన్ విలేఖకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—జనరల్ జాఫర్ జనరల్ కెడొర్నా గాల్గ సమావేశమునందు సెలోనికా ఇటలీ అవస్థాంధములను గూర్చిన విషయములు చర్చింపబడినవి. ఈ రంగములందు మిత్రమండలివారు శత్రువులవై నాకస్మికముగా బడుదురు.

సాముహ్యముగారి రాజీనామా.

ఒటావా, నవంబరు 18:—సాముహ్యముగారు రాజీనామానిచ్చిరి.

ఆస్ట్రేలియా

ఆస్ట్రేలియా మంత్రివర్గము

మెల్బోర్న్, నవంబరు 15:—హ్యూగ్సుగారు ముఖ్య మంత్రిపదవి గాక తక్కిన పదవులకు నూతన మంత్రివర్గము నేర్పబడిరి.

ఆస్ట్రేలియనుల ఋణము.

మెల్బోర్న్, నవంబరు 14:—వస్తువులను కొనుటకు సమ్మతిపత్రముల మీదను, తనకా పత్రములమీదను మాత్రమే సామ్య నిచ్చుటకు కొంతకాలము ఆస్ట్రేలియనుల కొనగబడు చున్నది. తనకామీద తీసికొనిన అప్పును చెల్లించుటకు నైని కులకు యుద్ధానంతరము 6 మాసములవఱకును వ్యవధి ఈయ బడును.

విల్లండు

సర్ బ్రయక్ మేహాగారు.

లండను నవంబరు 14:—సర్ బ్రయక్ మేహాగారు విల్లండుకు వచ్చిరి.

సేనా యోగ్యులు.

లండను నవంబరు 14:—161 వేలమంది విల్లండు ప్రజలు సేనయందు జేర్చుకొనుటకు తగిన ఈడుగల వారు.

ఈజిప్టు

శత్రు విమానములదాడి.

కెయిరో, నవంబరు 14:—శత్రువిమానములు ఈజిప్తయము కెయిరోవై బాంబులువేసెను. కొంతనష్టము గలిగినది. మొత్తముమీదగలిగిన నష్ట మత్యల్పము.

రుష్యా

పోలండుదళ.

వెట్రోగ్రాడు, నవంబరు 15:—పోలండును గూర్చి ఆస్ట్రేలియను జర్మనులు చేసిన ప్రకటనము అంతజాతీయ సంధి సూత్రములకు విరుద్ధముగా నున్నదిగాన ఆప్రకటనము చెల్ల నేరదని రష్యనులు ప్రకటించిరి. పోలండు రష్యాలోనొక భాగము, రష్యాలోని పోలండుసభ్యులు ఆస్ట్రేలియను జర్మనుల దురహంకారమును బలముగా నాడేమిచుచున్నారు.

జర్మనీ

జర్మను చక్రవర్తి జ్యేష్ఠకుమారుడు.

లాహోరు, నవంబరు 15:—జర్మను చక్రవర్తి జ్యేష్ఠ కుమారుడు వెడ్డను రంగమును వదలి వెట్టి ఆల్బేలునది సేనాధి పత్యమును వహించెనని పారిస్ నుండి వాయువార్త వచ్చినది.

బెర్లిన్ బాగ్దాదు మార్గము.

అంస్టర్డామ్, నవంబరు 14:—బెర్లిన్ బాగ్దాదు మార్గమును పూర్తిగా నేర్పజుచుటకు బాస్రాను జర్మనులును తురుష్కులును త్వరలో పట్టుకొనవలయునని “హంబర్గ్ సెక్టిన్” పత్రిక వ్రాసినది.

అమెరికా

బెల్జియమువారిని ప్రవాసమున కంపుట

వాషింగ్టను, నవంబరు 15:—అమెరికావారు బెల్జియమువారి పట్ల నత్యధికమగు సానుభూతిని కలిగియున్నారు. కాన వారిని ప్రవాసమున కంపుట అమెరికా మున్నగు తటస్థ దేశములలో చాల నాగ్రహమును కలిగించునని హెరువాను అత్యున్నత హోదాగారికి తెలుపవలసిన అమెరికా దౌత్యమువారు బెర్లినులోని అమెరికా రాయబారికి వ్రాసిరి.

చీనా

చైనాదేశపు కూలివారిదళపు అధిపతి.

లండను, నవంబరు 15:—తెఫ్టి నెంటు కర్నలు బి. సి. థెయిర్ ఫాన్సుగారు చైనాదేశపు కూలివారల దళముల కధిపతులుగా నియమింపబడిరి.

బొంబాయి

బొంబాయి వార్తలు.

మొసఫాజేమియాలో మెడికల్ సర్వీసునందున్న సర్ పార్థి లూకిస్ గారు బొంబాయికి వచ్చిరి. కలకత్తాకు పోవుచున్నారు.

మొయిలు స్త్రీమరు.

మూల్ టాన్ అను మొయిలు స్త్రీమరు. మంగళవారము సాయంకాలము ఏడుగంటలకు నూరుజు చేరినది.

దేశీయ తంతివార్తలు

(సం.)
(నూ విలేఖకుని వద్దనుండి)

సింలా

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన తంతివార్త.

సింలా నవంబరు 15:—14 వ తేదీగల ఈ తంతివార్తను ఇండియా మంత్రిగారు పంపిరి.

ఆంగ్లరంగము.

ధీపవెలుకు ఈశాన్యమున 1-10-16 న బ్రిటిషువారు పట్టుకొనిన రెజినాకందకములలో కొరవడిన భాగమున 1000 గజములను తూర్పుభాగమున బ్రిటిషువారు వశపరుచుకొనిరి.

పరాసు రంగము.

సెయిలీసెలు గ్రామము పూర్తిగా పరాసువారి వశమైనది. వారు బెర్నూ హాటుయొద్ద తలవడిన జర్మనుల నోడించిరి. ఇటలీరంగము.

మంచును వర్షము నధికమగుటచే సమగ్రము సాగలేదు. కాక్స్ లో ఇటలీవారు సేనలనుసరుపంకికి దెచ్చి స్థానములను బలపరుచుకొనిరి.

రష్యారంగము.

బాలగోవిచి కుత్తరమున 14 మైళ్ళలో స్క్రిబో వాకు పడచుటను కందకములలో కొంతభాగమును రష్యా వారు మరల వశపరుచుకొనిరి. శూరజోకాకు తూర్పున ప్రబల యుద్ధము జరుగుచున్నది. నలికు కుత్తరమున కొంత రష్యాసంక్తి శత్రువుల వశమైనది.

రుమేనియారంగము

పశ్చిమమున రుమేనియావారు స్థానమునందంతటకు కా సాకుకొనిరి. ప్రహోవాలోయలో ప్రదలు కనుమ ప్రాంతమున శత్రువులు తలపడి యోడిరి. జుయలులోయలో రుమేనియా వారు వెనుకకు పోవలసి వచ్చినది గాని ట్రోటనులోయలో ముందుకు పోయిరి. ఈజిప్టులో శత్రువులు రి సారులు తల పడగ నోడించి పర్వతోపరిభాగముల నాక్రమించిరి. డోబ్రూజాలో నింకను ముందుకు పోయిరి. చాన్యొను నదికి కుడితట్టున టవెల్సు చెప్తరు గ్రామములను నల్లరముద్రము దరి నున్న గోను సెపును రష్యాగుమేరియా సేన లాక్రమించును.

సెర్వియారంగము.

పోలగులో సగముభాగమును చక్రస్థానములను సెర్వియా వారి వశమైనవి. శత్రువుల కపరిమితమగు నష్టము కలిగినది. వారు 600 మందిని వదలిపోయిరి. బ్రిటిషు నాకావిమానములు బల్లరు విమానకాలలవై గుండ్లను నడలెను.

బర్మా

బర్మా విశ్వవిద్యాలయము

రంగూను, నవంబరు 15:—దౌత్యమువారి కౌశాల లలో 31-3-1916 వ తేదీనాటికి 567 మంది యుండిరి. గత సంవత్సరమున 891 మంది మాత్రమే యుండిరి. ఈ కళాశాల లోను బాప్టిస్టు కళాశాలలోను విద్యార్థుల సంఖ్య నానాటికి పెచ్చుచున్నది. గాన బర్మాకు విశ్వవిద్యాలయ చువనకు మని నిశ్చయించి చట్టమును స్థానిక శాసనసభగా నామొందించి ఇండియా దౌత్యమువారికి పంపిరి. ఇటీవల బట్టరు గారు సిక్ఖాకు వెళ్లనపుడు ఇండియా దౌత్యమువారితో నాలోచించిరి. హంటు గారును సెక్టరు మేనిగారును ఇండియాలోనున్న విశ్వ విద్యాలయములను చూచినచ్చి గౌరవసిన కట్టిడిములు మున్నగు వానిని గూర్చిన వివరములు తెలిపిరి. 414 య కరముల భూమి నిర్మయింపబడినది. దానిని కొనుటకు సామ్య సమకూర్చబడుచున్నది. భనలోపమువలన ప్రస్తుతము కట్టడములను కట్టుట కవకాశము కనబడుట లేదు. 4-5 సంవత్సరములలో నీపని పూర్తి కాగలదు. న్యాయవైద్య శాస్త్రకళాశాల లేర్పరుపబడును.

ఒక సైనికునిపై కేసు.

రంగూను, నవంబరు 15:—పూర్వము సైనికుడుగా నుండిన బర్మెల్ అనునతడు కిచెనర్ ప్రభువు సహాయనిధి కౌశు చంచాలను పేరట నొక నావికాను తయారుచేసి కొంత సామ్యును వనూబుచేయుచుండెను. నానికి మేజర్ డబ్ల్యు. కె. స్వింగ్సు అనునతడు కొక దారుడును కార్యదర్శియును నట. విచారింపగా ఈ సేవగలవా డెవ్వరును లేకుండెను. అతనిని పట్టుకొని జామీనుమీద వదలివెట్టిరి. స్టేషను ఆఫీసరుకు అమెల్లమును పంపిరిని బర్మెల్ చెప్పెనట. కేసు జరుగుచున్నది.

దేశద్రోహి పాటిపోవుట.

రంగూను, నవంబరు 15:—నాంగ్ సక్ న్యూక్ అను దేశద్రోహి అండమాను దీవులనుండి పాటిపోయెను. అతనిని అక్కడ జన్మాంతరవాస కిక్కి విధింపబడియుండెను.

ఒక మాననక్షపు దావా.

అయ్యంగారు "సెంట్రలు ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ కామర్స్" అను పాఠశాలను 1909 లో నేర్పరచి చాల అభివృద్ధికి తెచ్చిరి. ఆ పాఠశాలలో ఆంగ్లం ఇండియను భాషికలే హెచ్చు మంది నడుపు మండిరి. అందు కల న అయ్యకు నెలకు దామాషను రు 800 లు వచ్చుచుండెను. అమెరికా ఇంగ్లాండుచేశముల విద్యాప్రతిష్ఠాపనము లిపాఠశాల నామానించెను. 13-11-15న యువకులు పాఠశాలలో నల్లరిచేసినందున నాటికి తరగతిని మూసివేసి అల్లరిచేసినవా రెవరో తేలుట కాయన ఆతరగతి కి ద్వార్ధినులకుమాత్ర ముద్దేశించి ఒకనోటీసు కట్టెను. దెంగుసూరులో లేడికన్నన వైద్యశాలలో డాక్టరుగానున్న డి. ఎల్. కెల్లీగారి కు మాత్రమే ద్వారె కెల్లీకన్య 13-11-15 న ఆతరగతికి వచ్చియుండెను. ఆమె 18-11-15 న ఆనోటీసుప్రతి వ్రాసికొని తల్లికి చూపెను. మైసూరు ఆంగ్లంయిండియను సంఘమునకు కార్యదర్శియగు డి. సోమయ్యగారికి ప్రిన్సిపాలుతో చాలకాలమునుండి విరోధము గలదు. కాని కెల్లీనతి క్షత్తో నాలుగించి తానును కన్యయు జనుయ్యగారును కలసి పాఠశాలకు వచ్చి ప్రిన్సిపాలును తూలగాడి నీపాఠశాలను ధ్వంసము చేసెదను. పిల్లలెవరును రాకుండచేసెదను. పత్రికలలో వ్రాయించెదను. ముస్సలిష్షులబెట్టెదనని బెదిరించెను. ఆమాట కప్పకుండ తల్లియు కిష్టయు తమగంఘమువా రందరికడకును బోయి ప్రిన్సిపాలు మీద తేనిగని మాటలుచెప్పి ఆంగ్లంయిండియనుల నందరిని ప్రిన్సిపాలు అవమానపఱచె నను విషయమును బాతిపక్షక్రింద మార్చిరి. కెల్లీనతి 20-11-16 న నురల ప్రిన్సిపాలును బెదిరించెను. డాక్టరు కెల్లీగారు 22 వ తేదీని ప్రిన్సిపాలును బెదిరించెను. వీరందరును కలసి డెయిలీ పోస్టుపత్రిక ప్రత్యేక నిలేఖకుడగు బాబింట్టుగారి ద్వారా పత్రికవారి వాగ్దానముచేసి వారిగలహామీద కెల్లీకన్య 22-11-15 న డిబ్బిర్టు పేజిపేర్చేటటు కొద్దులో 321/1915 కేసు దాఖలు చేసెను. వారందరు కుట్రబన్ని కేసును నిలప ప్రయత్నించిరి. పత్రికలో 19-12-15 న ప్రతికూలముగ వ్యాసమును ప్రకటించిరి. కాని 22-12-15న కేసు కొట్టివేయబడెను. ఈ కేసునలన పాఠశాలలో విద్యార్థినులసంఘ 92నుండి 23కి తగ్గిపోయినది. అపకృతి వచ్చినది. పాపతి చెడినది. నష్టము వచ్చినది. యువతీజన క్రైస్తవ సంఘమువారు పూర్వ చెప్పుబడిన వెంటనే క్రొద్దగా వాణిజ్య పాఠశాల నేర్పరచిరి. ఈ నష్టమునకుగాను రూ. 15300ల నిర్దుకొనకపోవని ప్రిన్సిపాలు కెల్లీకుటుంబమువారికి నోటీసులను పంపెను. దానిమీద జరగయ్యగారు 138/1916 కేసును దాఖలుచేసెను. దానిని కొట్టివేసిరి. అతడును కెల్లీ కుటుంబము వారును ఆలోచించి నురల 214/1916 కేసును తెచ్చిరి. దానిని కూడ కొట్టివేసిరి. కాన 1 కెల్లీకన్య 2 కెల్లీనతికి 3 డాక్టరు కెల్లీ 4 జనుయ్య 5 డెయిలీ పోస్టు సంపాదకుడు, వదింట్టుగాడ్డవల్లి న్యాయవాదులు రు 12,500 ల నిష్పించవలెనని ప్రిన్సిపాలు జిల్లా అడ్మినిస్ట్రేటర్ దావాచెప్పెను. ఈ నెల 1 వ తేదీని పీఠింగు చేసినది. వాదిపక్షమున ఎల్. శ్రీనివాసయ్యంగారు కేంకటాచారి, సుందర రాజంనాయుడు, వీరసామి అయ్యంగార్ల వ్యాయవాదులు. 1-2-3 ప్రతివాదుల పక్షమున నూర్య ప్రకాశరావుగారును 6 వ ప్రతివాది డెయిలీపోస్టు పక్షమున ద్వారెగారును వాయిదాకొరిరి. 4 వ ప్రతివాది జరగయ్యగారు తాను బిచ్చగడెను కానని పీఠిషను దాఖలుచేసెను. కేసు 20 వ తేదీకి వాయిదా వేయబడినది.

ఉదయపూరు నందు రాజు పరినిధిగాడు.

సాగు బుజు పెండునందు సాగుప్రతినిధికి పెండు నొసగుచు వాని ప్రభువు పశ్యకుమరుడు వారునుచు పూనునకు నచ్చుచు పుగి ను నడచునయు, వారు జేశము పూనుగా పచ్చిని నవ్యపువ్విరి నై నున్న కాముగా నందర్పించుట నంతోపాక నునయు జేసిరి.

రాజప్రతినిధిగాను శ్రీమహారాజుగారికి బ్రహ్మచర
బాప్తుడు భాను సోమదేవమునకు వచ్చినది మొదలు నా
భాగ్యము నివాసస్థానమును రాజప్రతినిధి బాప్తులులగు ముఖ్య
సంస్థానమున ఆగు ఉదయపూరును సందర్శించుటకు వెను
కనెలముగ నిష్క్రమించి దనియు భూమివాసలనలన నవ్యవో
ద్ధానంత్రమై యుండు కాలమున ను సంస్థానమున వర్తించుట
తనకు కమితమగు నంతోచము నిచ్చినదనియు, నుసందర్శనము

తమవారితో రాజప్రతినిధిగాను తమకును సంస్థానాధీశులకును అన్యోన్య సహకార మభివృద్ధి కావలయుననియు, దాని కొఱు కన్నీ విధముల బ్రయత్నించెద మనియు, సంస్థానముల యభివృద్ధికి దాము నిరంతరము తోడ్పడెద మనియు, సంస్థానీయులకును, తమకును అన్యోన్య సందేశములు లేక నిరంతరము స్వచ్ఛాతగు స్నేహభావ ముండుటయే తమ వాంఛయనియు నుడివెరి.

గోరజియాకు తొమ్మన సాక్షామాగోక్ - పర్వతమువద్ద రి శత్రు ప్రయత్నములు వ్యర్థమయ్యెను, శత్రువులు తీవ్రముగ అగ్నివృక్షము కురిపించగ మేము కొన్ని కందకములను వదలి నేటిలిమి. కాగోస్ ప్రక్కమునై కొంతదూరము ముందునకు బోయితిమి. ప్రెస్సికోమీదను, ట్రెస్టీరీదను మనవిమానములు బాంబులు పేసెను.

అయ్యో!

మా సీయకు కైగ్రామును కేపు 19 వ తేదీ ఆదివా
రము ప్రభుబింగోలుతాలూకా గ్రంథాలయ మహాజనసభ.
జయప్రదముగా జరుపుటకు సర్వప్రయత్నములు జరుగుచు
న్నవి. మా తాలూకాలోని అనేక గ్రాములనుండి ప్రతిని
ధులు విరివిగా వస్తురని సూచనలు కనబడుచున్నవి.

కొన్నికొన్ని కారణములవలన ప్రకృతము మన దేశము నందు వ్యాపించుచున్న గ్రంథాలయోద్యమము నగగ్రవాసుల నాకర్షించుచున్నది. కాని, దేశాభ్యుదయమునకు ప్రధానాంగము లనదగు కష్టతులగు గ్రామవాసుల కేంతయు సహకారిగా లేదని పలువురు తలంచుచున్నారు. కాన గ్రంథాలయోద్యమము జరిగి నాకర్షింపజేయుట కెట్టి ప్రయత్నములు చేసిన కృతకృత్యులము కాగలమో నిర్ధారణచేయుటకు ఆనుభవములు కొందరు మాటలాడుదురు. ప్రతినిధులు, ప్రేక్షకులకు, 18 వ తేదీ శనివారము సాయంత్రాలమునుండియు భోజన వసతులు చేరుబడును.

పూర్వ పాదము

అనంతరము

ధర పాను 1-కి రు 1-4-0

స్నేక్ సర్ కంపెని లిమిటెడ్, మద్రాసు.

The Viceroy at Udaipur.

Speeches at State Banquet.

UNAI PUR, November 15.

At a banquet here last night H. H. the Maharaja in proposing the toast of Their Excellencies expressed his great pleasure in being able to welcome their Excellencies to his capital on their very first tour. Their visit was an auspicious one coming at a time when owing to copious rains the lands had yielded a rich harvest and the natural beauty of Udaipur could be seen at its best. His Highness then very briefly alluded to the war and the pleasure which all felt at the successes of the Allies. He hoped that the Almighty might soon bring the struggle to an end granting a complete and glorious victory to the British Government and their Allies.

H. E. the Viceroy replied as follows:—
YOUR HIGHNESS, LADIES AND GENTLEMEN, Ever since my arrival in India it has been my eager desire to visit Udaipur, the home of the Premier Chief of Rajputana, the land of beautiful lakes and palaces, the scene of so many glorious deeds of chivalry in the past, the birth place of so many heroes, Khoman, Hamir Chonda, Kumba, Pratap, Raj Singh, to mention only a few. These are names of which any nation and any age might be proud. It was, therefore, with peculiar pleasure that I received from His Highness when he visited me in April last, an informal invitation to visit his capital. Uncertainty as to the agricultural situation of Rajputna prevented me at that time from giving a definite answer to the invitation. But the bountiful rains that have since fallen have removed all anxiety on that account and I rejoice to think that in visiting Udaipur now I am visiting a country with every prospect of an abundant harvest and of renewed prosperity before it. The visit also affords me the opportunity of improving my acquaintance with His Highness the Maharaja whose noble hospitality we are enjoying. The pleasure with which we looked forward to this visit has, I need hardly say, been fully realised and I shall leave Udaipur not only with the most delightful recollection of its charm and beauty but also with the hope that I have inaugurated a real friendship with a Prince whose loyalty is proverbial and who symbolises in his own person all that is most noble, all that is most chivalrous in the Rajput character. My interest in the Indian States in India is

naturally intense and I recognise their enormous value and importance in the scheme of the Empire. Their material value has been abundantly shown in the support which they have given so lavishly to the cause of Great Britain in the present war and I congratulate His Highness on the princely share that he has taken in the general demonstrations of loyalty and goodwill.

I feel that in any similar crisis that may occur I can always count on the co-operation of the Ruling Princes and Chiefs of India and the importance of this co-operation it would be difficult to exaggerate. I can assure His Highness that I on my part shall always do my best to preserve the dignities and privileges of his princely order and to assist the Indian Rulers in the development of their States and in solving the problems of administration with which they may be confronted. I claim only in return, that my friendly confidence shall be reciprocated, that trust shall be given for trust and that no shadow of doubt or suspicion shall rest between us.

Ladies and Gentlemen:—I have no more to say except to thank you for honouring the toast which His Highness proposed in such cordial terms and to call on you to join with me in drinking the health of our illustrious host, His Highness the Maharaja Sir Fateh Singh of Udaipur.

A Fight Between the Police and Dacoits.

CALCUTTA, November 16.

A Chandpur correspondent wires: There was a fierce fight between the river police and dacoits on Tuesday in which gunshots were exchanged. Of late several river dacoities were reported and the police took precautionary measures. On the 6th instant a river police patrol boat challenged a dacoits boat. There was a fight but the dacoits succeeded in taking away a police gun and some cartridges after wounding a constable. Since then the police have been taking vigorous steps to arrest the dacoits. On Tuesday the river Police Inspector of Chandpur with two Sub-Inspectors and a number of constables chased a boat occupied by dacoits in the river Megna. The dacoits resisted and both sides fired guns. There were six dacoits and while fighting they managed to reach the bank followed by the police boat. Both parties landed and the fight was renewed there. A large number of villagers joined the police party and succeeded in arresting after six hours' fight two notorious dacoits while four others escaped. The police recovered the gun and some cartridges which had been taken away by the dacoits on the 6th from the police patrol boat. One Chowkidar was shot in the right arm and was removed to the hospital.

A Daring Escape of a Prisoner.

A Flying Leap Through the Running Train.

CALCUTTA, November 16.

About ten days ago the Calcutta police arrested a Sikh named Sewah Singh who was wanted in connection with a political offence in the Punjab. He escaped from the police custody but re-arrested after an exciting chase. By the order of the Magistrate he was sent to Allahbad by mail on Monday in charge of a head constable and two constables. Information has been received here that while the train was going at full speed the accused who was handcuffed made a flying leap through an open window of his compartment and was soon lost to sight. No information has been received regarding the escort.

Arrival of the Mail Steamer.

BOMBAY, November 15.

The mail steamer "Caledonia" arrived here this morning at daylight with the mails of the 26th ultimo and 400 passengers among whom were Justices Teunon, Fletcher, Greaves, Walmsley and Chetty and Sir D. and Lady Milton.

The Postal Express trains for the Punjab, Madras and Calcutta leave between 11-30 and 12 noon.

The Postal Express train conveying the inward foreign mail leaves Bombay to-day at 11-40 hours.

The Great War Sale and Fete by
H. E. Lady Willingdon.

BOMBAY, November 15.

The Great War Sale and Fete organized by Lady Willingdon in aid of the Women's Branch of the Bombay Presidency War and Relief Fund, begins on Friday with auction sale of bales of cotton presented by the cotton merchants and mills. Their Excellencies the Governor and Lady Willingdon will attend the auction at Colaba cotton green in semistate. The fete the great auction sale and drawings for the monster lucky bag begin on Monday. The Governor and Lady Willingdon will arrive in state on each opening day. The town hall the grounds adjoining it and the Ephinstone gardens will be illuminated and arrangements have been made to provide a variety of entertainments. It is expected that the funds of the branch will be benefitted to the extent of Rs. 3 lakhs.

Election of a Mahomadan Representative.

BANGALORE, November 16.

With the election of a Mohamedan representative for the fourth division the general election of the Civil and Military Station Municipality came to a close to-day. M. Hajee Oosman Sait was returned as a Commissioner to-day in the fourth division. He obtained 267 votes against 123 of Mr. Mahomed Yacobb.

LATEST TELEGRAMS.

LONDON, November 16.

General Haig last night reported, we have further advanced Northward of the Ancre. Prisoners we have taken total 5678. British troops have shown conspicuous skill and dash and fortitude. Success has not been won without hard struggle Owing to the enemy's strong resistance and condition of ground, our losses considering our gain have not been high. One division advanced mile taking thousand prisoners at expense of 450 casualties. We have established positions won on tuesday eastward of Butte De Warlenecourt. Our artillery dispersed the enemy massing at one point for a counter-attack Our aeroplanes successfully attacked an aerodrome, railway stations, and rollingstock.

THE GREAT WAR.

Progressive Operations on the Somme Front.

BEAU COURT-SUR-ANCRE CAPTURED.

Serbian Success Most Marked.

Indian Volunteering; Chamberlain Speaks.

[Reute's Agency.]

Great Britain

City Liner in a Collision.

Greek Steamer Sunk.

LONDON, November 15.
The British steamer "City of Cairo" bound from Rangoon for London has put in to Brest in a sinking condition after collision with the Greek steamer "Empros" the crew of which were picked up.

Man Power From the Colonies.

In the House of Commons Mr. Bonar Law assured Mr. Wedgwood that the Colonial office influence would be directed to securing the largest possible man-power from the Crown Colonies.

Steamer Sunk.

LONDON, November 15.
CORINTH.—The steamer "Bernicia" has been sunk.

Chinese Labour Corps Command.

LONDON, November 15.
The "London Gazette" announces that temporary Lieut-Colonel B. C. Fairfax, Liverpool Regiment, has been appointed to the Command of the Chinese Labour Corps.

Co-operation in India.

Lord Islington's Views.

LONDON, November 15.
Presiding at a meeting of the East India Association at Caxton Hall at which Mr. B. A. Collins read a paper on "Co-operation in India", Lord Islington said that the application of co-operation to industry was of supreme importance to India. He believed that agriculture could in no way be extended more certainly and more rapidly than by co-operation. Co-operative credit was only a foundation. Co-operative sale and purchase were also essential parts of a complete system.

Eligible Irishmen.

LONDON, November 15.
It is officially estimated that there are 161,000 Irishmen available for military service.

Rani Granted Probate.

LONDON, November 15.
The Probate Court has granted the Rani Saheba of Wadhwan letters of administration for the will of her father, Maharaja Sir Goday Gajpati Rao of Vizagapatam.

Military Resources of India.

LONDON, November 14.
In the House of Commons Mr. Chamberlain stated that he was communicating with the Viceroy regarding the possibility of further developing the military resources of India voluntarily. He also stated that indigo investigation, if successful, would provide remedy for marketing of indigo in unsuitable form which was the main reason for investigation.

Deportations from Belgium.

LONDON, November 15.
In the House of Commons Lord Robert Cecil stated that deportations from Belgium were very grave matter. No greater outrage against civilisation had been committed even by Germany. Great Britain would support any representations made by Belgium.

Steamers Sunk.

LONDON, November 15.
The following steamers have been sunk: British "Sarah", "Radcliffe", Swedish "Astrid", Danish "Ragnar" and "Freja". Crew of twenty-one of "Ragnar" were placed by the German submarine on board a Dutch steamer and landed at Vigo.

Rhode's Estate Bill.

LONDON, November 15.
In the House of Commons Rhode's Estate Bill passed third reading.

Net Loss of British Steamers.

LONDON, November 15.
Mr. Macnamara stated that the net loss of the British steamers of over a thousand tons, during the war from all causes, to September 30th, amounted to only slightly over two and half per cent.

Captains of Sunk Steamers

CORUNNA, November 15.
Captain Curtis, of the torpedoed American steamer "Columbian," and the Captains of two Norwegian and one British steamers, which were also torpedoed, have arrived here after a week on board the submarine U14. Captain Curtis says that the "Columbian" carried 9,000 tons of cargo and a crew numbering 109. He stopped the vessel on demand, and was ordered to abandon the ship, which was then twice torpedoed. He complained of darkness, bad food and the smell of petrol on board the submarine. When he was allowed on deck he was watched by members of the crew with loaded revolvers. The submarine signalled to a Swedish steamer and ordered her to land the Captains at Corunna.

France.

Beaucourt-Sur-Ancre Captured.

Prisoners Still Being Captured.

LONDON, November 14.
General Sir Douglas Haig last night said in his communique: We have captured Beaucourt-sur-Ancre. Our prisoners number considerably over five-thousand and more are arriving. We made a successful local advance eastward of Butte de Warlencourt. All our objectives were gained and eighty prisoners taken there.

Bombardments on French Front.

Mine Crater Captured.

LONDON, November 15.
PARIS.—Last night's communique said:—North of the Somme the enemy artillery, to which ours vigorously replied, violently bombarded the region of Pressoire and a sector of Biaches-la-Maisnette. In Argonne, we occupied a crater created by a German mine. At Verdun there has been intermittent cannonading action in the region Douaumont-Vaux.

France and Mussalmans.

Grand Sheriff's Political Mission Honoured.

LONDON, November 15.
PARIS.—The Members of the Political Mission sent by the Grand Sheriff of Mecca were present at the session of Inter-Ministerial committee on Mussalman affairs held in their honour at the Ministry for Foreign affairs. Afterwards they had luncheon as guests of M. Briand and visited the hospital for Colonial troops at Nogent-Sur-Marne. The Premier decorated the members of the mission and Colonials. He warmly praised the heroism of the French-African contingents whose loyalty, he said, had inseparably bound to France Mussalmans living under the protection of the French flag.

German Crown Prince.

Now Commanding in Alsace.

LAHORE, November 15.
A "Civil and Military Gazette" special cable quotes a Paris wireless message officially announcing that the German Crown Prince has left Verdun and is commanding in Alsace.

Serbs Capture Important Positions.

Enemy Suffers Enormous Losses.

LONDON, November 15.
A Serbian official statement says:—Sanguinary fighting took place on the 13th instant against the Germans and Bulgarians on the Cernareka. Engagements are continuing and several trenches have been repeatedly changing hands. We have definitely gained possession of important enemy positions near Tepavoi. At the close of the day the enemy had suffered enormously and were killed and wounded. We have taken a thousand additional prisoners mostly Germans, and important booty.

An Important Capture.

Assembly of Prisoners Described.

LONDON, November 15.
Reuter's correspondent at Head-quarters says:—The capture of St. Pierre Divion in the course of yesterday's attack, is important. It handicaps the enemy who obtained his ammunition and stores across a drift. The Laagish township of Miraumont has now become closely beset on two sides. A feature of the assembling of a large number of prisoners was corralling of them in advanced cages otherwise barbed wire compounds in a sheltered situation near firing line. Officers and men were in separate cages. The British casualties were many fewer than in the advance in July.

TELEGRAMS.

Paris Communique.

PARIS, November 15.
This afternoon's Communique says:—We progressed to the northern Spur of St. Pierre Vaast Wood after very intense bombardment. Germans strongly counter-attacked the positions captured by us on the 7th inst., from the sugar refinery at Abiaincourt to Chaules wood. Despite obstinacy of assault and large use of liquid-fire and tearshells, the enemy was repulsed with heavy losses though some hostile fractions managed to reach a group of houses east of Pressoire. Bombardment which we are effectively checking continues throughout the region.

French Correspondent's

Graphic Description.

Germans Surprised in Dugouts.

LONDON, November 15.
PARIS: One of the foremost French correspondents with the British Head-quarters telegraphing from Amiens says:—The army showed yesterday that its offensive powers have not been diminished by protracted fighting in bad weather. The Thiépval salient has always been an awkward point, and the British objective was to break Beaumont-Ancre-Schwaben line and aim repeated blows at the enemy. The British advantage in morale was increased by the element surprise. There were no fewer than five German trench-lines with barbed-wire entanglements between the Ancre and Beaumont-Hamel, and the latter was a much more formidable strong hold than Thiépval. A splendid dashing infantry attack on a four mile front succeeded to a brief but extremely violent artillery bombardment. The Germans, evidently thinking that the artillery firing was merely barrage, remained in their dug-outs and were captured in large numbers. The fourth enemy line had been rushed within eighteen minutes and all objectives were attained. When I left the battlefield, the correspondent concludes, the enemy was being pursued, hampered, and beaten and had not attempted to recover himself.

Ground Secured.

LONDON, November 15.
This afternoon's communique from General Haig says that the ground won yesterday north of Ancre was secured during the night. More prisoners have been taken.

The St. Pierre Victory.

Assembling of Prisoners.

LONDON, November 15.
The Beaumont-Hamel fortress system is described by correspondents as the strongest of the whole line, comprising an extraordinary maze of trenches and caves as big as Buckingham Palace, consisting of excavations and quarries in most of which the village was situated, and which were impregnable to the heaviest explosives. The British have hitherto won no such victory or against greater odds. The prisoners have a curiously pallid appearance, and it is a fact that dug-out existence coupled with fear for existence day by day have bleached many in Germany. The army attacking infantry were practically confined to Home troops, and the losses were comparatively slight. One English battalion took 300 prisoners, the battalion not suffering much more than 100 casualties.

RUSSIA.

Prussianisation of Poland.

Russian Protest.

PETROGRAD, November 15.
Russia has protested that the Austro-German proclamation to Poland violates the International convention signed by the Central Powers and is therefore null and void. Russia reaffirms that Poland is still a part of Russia. Polish members of the Council of Empire and Duma are strongly opposing Austro-German plan, declaring that it constitutes Prussianisation of Poland.

ROUMANIA.

Russian Communique.

LONDON, November 15.
A Russian Communique says:—We drove the enemy from the trenches he occupied east of the village of Lipitzadolnaia on the Narajuvka river. The Rumanians repulsed the enemy north and south of Oituz valley, but the enemy who has been considerably reinforced by the Germans pressed the Rumanians back at places in Tirfulai, Alt and Jiul valleys.

Rumanian Communique.

LONDON, November 15.
A Rumanian Communique says:—We are pursuing the enemy beyond the frontier in Slania and Oituz valleys and have taken eighty prisoners. The Enemy attacks at Dragoslavele have been repulsed. The enemy has been reinforced and forced us back slightly in Alt and Jiul valleys. We have progressed on the whole front in Dobrudja and occupied the village of Bossie on the Danube.

British Air Raid at Zeebrugge.

LONDON, November 15.
The Admiralty announces that a squadron of naval aeroplanes and sea-planes heavily bombarded harbours and submarine shelters at Zeebrugge and Ostend this morning. Direct hits were secured on Eteller De La marine and in the proximate of power-station. Large fire broke out. Probably petrol store had been set alight. Machines returned.

ITALY.

American Passenger's Statement.

LONDON, November 15.
MALNA.—Paul Eanner, the only American on board the "Arabia" declares that the vessel was torpedoed absolutely without warning.

TELEGRAMS.

THE "ARABIA" DISASTER.

The Closing Scenes.

Indian Passengers Aboard.

LONDON, November 15.
ROME.—A dozen survivors of the Arabia have arrived here. The rapidity with which within fifteen minutes five allied ships appeared on the horizon and approached the Arabia at full speed is considered remarkable. Every praise is due to the Commander of the Arabia who with Colonel Henry Colgate, medicals, remained on board till he was sure that all have been saved. Then he jumped into a life boat which was full of water and had to be bailed out to be kept afloat. In addition to Colonel Colgate the survivors here include Major-General Altman, Colonel Green, Major and Mrs. A. A. St. Hill, West Midlings, Major Macpherson, Indian Political Service, Capt. the Honourable L. Lowther, Lieut. Bird, Medicals, and Mr. and Mrs. Toulmin from India. They were all proceeding to England.

Balkan Italian Offensives.

Agreeable Surprises Expected.

LAHORE, November 15.
LONDON, November 14.—The "Petit Parisien's" Turin correspondent says:—The Conference between General Joffre and General Cadorna led to decisions of considerable military importance, affecting the offensive from Salonika and the Italian offensive, which will shortly result in agreeable surprises. ("C. & M. Gazette").

Italian Announcement.

LONDON, November 15.
An Italian official announcement says: We drove back five determined attacks on the salient of San Marco, eastward of Gorizia, with heavy enemy loss. The Austrians opened heavy bombardment, whereupon we evacuated some exposed trenches. We advanced at several points on Carso. Our aircraft successfully bombed floating hangars at Prosecco and pier at Trieste.

Egypt.

Enemy Airmen Bomb Cairo.

Several Casualties.

LONDON, November 14.
CAIRO.—Hostile aircraft in the forenoon bombed Cairo inflicting several casualties. Apparently the damage done was insignificant.

Greece.

Lively Artillery Firing.

Serbians Two Days Captures.

LONDON, November 15.
PARIS.—A despatch from the eastern army says:—That artillery firing has been very lively between the Cerna and Lake Kresp. Booty captured by the French and Serbians between November 10th and 12th comprised twenty-five guns, eight of which were heavy guns, much other material and 1,447 prisoners.

No Reinforcements for Bulgars.

A German General's Views.

LAHORE, November 14.
LONDON, November 13.—Mr. Ward Price wires that an order of a German General, which has been found, tells the Bulgars not to expect reinforcements and prophesies that the French will not push their infantry. The Bulgars should dig themselves in sufficiently to resist a bombardment. They need not fear a defeat by the French, while on the Serbian front they are not out numbered.—C. and M. Gazette.

Serbian Capture.

LAHORE, November 15.
LONDON, November 14.—Even which had been captured by the Serbians is 17 miles due east of Monastir.—"C. and M. Gazette."

British Dispatch from Salonika.

LONDON, November 15.
A British despatch from Salonika says:—We shelled and dispersed the enemy concentration at Krastali yesterday.

CANADA.

Sam Hughes Resigns.

LONDON, November 15.—OTTAWA.—Sam Hughes has resigned.

Germany.

Germany's War Industry Reorganised.

Direct Result of the Somme Battle.

LONDON, November 14.
AMSTERDAM.—Inspired Berlin telegrams emphasise the tremendous reorganisation of Germany's war industry which is being carried out by General Groener, the new head of the war Department. They admit that it is the direct result of the Somme battle which showed the immensity of the munitions efforts of the Entente and especially of Great Britain. General Groener is treating Germany like a huge business firm and is organising all labour for army purposes assisted by one military and one technical chief of the staff. The latter is the former director of Gruson works at Magdeburg and he controls the iron and steel works. Chemistry and agriculture and other departments are under the control of high officers specially taken from the front assisted by numerous technical advisers.

Further Berlin telegrams add that the age limit of the German labour levy is from 16 to 60. Feeding will be organised in three classes—first, heavy manual labourers and brain workers, who will have the first call on fats,

meat and stimulants; secondly, lighter labourers, whose food will be regulated by the character of work; and, thirdly, aged and infirm, who will have the leftovers. There is a prospect of a bitter controversy over the compulsory employment of women.

Australia.

The Austrian Moratorium.

Its Limitations.

LONDON, November 15.
MELBOURNE.—It appears that the Commonwealth moratorium applies only to mortgage or agreements to purchase and the court's leave is necessary before closing. The time allowed to soldiers to repay mortgages will be extended to six months after the war.

Australian Ministry Reconstituted.

LONDON, November 15.
MELBOURNE. Mr. Hughes has reconstituted the Federal Cabinet retaining the premiership.

MESOPOTAMIA.

The Berlin-Bagdad Programme.

Newspaper Recommends Recapture of Basra.

AMSTERDAM, November 15.
The 'Hamburger Nachrichten' urges that the Turks and Germans must recapture Basra at all costs in order to complete and secure the Berlin-Bagdad programme.

United States.

Belgian Deportations.

Neutral Opinion.

LONDON, November 15.
WASHINGTON.—State Department has instructed the American charge of affairs in Berlin to inform Behmann Hollweg that Belgian deportations will have most unfortunate effect on neutral opinion particularly in United States which has welfare of the Belgians very much at heart.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Simla.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, November 15.
The following telegram, dated the 14th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

British Front.

The British captured the eastern portion, 1000 yards in length of the Regina trenches, northeast of Thiepval below continuation of the length of the trench captured on the 1st October.

French Front.

The French completed the capture of Sailly Saillesel. The whole village is now in their hands. The Germans attacked south east of Berny, but were repulsed.

Italian Front.

Snowfalls and torrential rains have hampered the Italian operations. But they have straightened their line at places on the Carso and consolidated their positions.

Russian Front.

The Russian have won a part of the trenches lost west of Skrobova, 14 miles north of Balanovitchi. Severe fighting continues in east of the Marajowka. North, of Nalic the enemy captured, lost and recaptured a section of Russian line.

Rumanian Front.

The Rumanians on the whole maintain their positions on the western front. They have repulsed several attacks in the important Prahova valley in the Predeal Pass region. They have had to retire slightly in Jiu Valley. But they have made advances in Frotous Valley and after repulsing eight attacks in the Uzul, assumed offensive and occupied the mountain summits. Further progress has been made in the Dobrudja, Russo-Rumanians occupying villages, Towals and Chesdar, on the right bank of the Danube and Garonesut on the Black Sea front.

Serbian Front.

The Serbians have carried powerfully organised positions of Chuk and occupied half of Polog. The enemy suffered enormous losses, left 600 prisoners. The British naval aeroplanes have bombarded Bulgarian aerodomes.

Inland Telegrams Rate Increased.

Device to Check Traffic Expansion.

SIMLA, November 15.
The despatch on field service of so many of the officials of the Telegraph Department has made it increasingly difficult to maintain the ordinary telegraph service, and the Government of India have, therefore, considered the necessity of adopting measures similar to those taken in the United Kingdom in order to relieve the pressure on the department, and in particular, to check for a period, the rate of traffic expansion. With this object they have decided that with effect from the 1st of December 1916 the tariff for ordinary private inland telegrams should be increased from 6 annas to 8 annas for a telegram of 12 words or less, the charge for every additional word being half-an-anna as before. While no assurance can be given that this tariff will be reduced at the end of the war, the question will then be reviewed with special reference to the financial position of the Telegraph Department.

Burma.

The Burma University.

RANGOON, November 15.
A Government resolution on the annual report of public instruction in Burma has the following interesting item on Burma University:—Undoubtedly one of the most

pressing educational needs of Burma is the creation of a Provincial University. The number of students on the rolls of the Government College, Rangoon, continues to increase rapidly and on the 31st March 1916, was 567 as co-operated with 391 in the year previous. Numbers attending the Baptist College also show steady growth worthy of the province of Burma, but in defence to the strong local feeling expressed agreed to the proposal. The Bill has since been submitted to the Government of India and was subject of discussion during the recent visit of Sir Harcourt Butler to Simla with the result that the scheme is now at an advanced stage. Ultimate needs of the University have been considered as well as the pressing need for its early constitution. A deputation consisting of Mr. Hunter, C.I.E., and late Mr. Sector Morris has visited the principal Universities of India and their report on the nature of buildings required for the complete scheme is available. In addition a site of 414 acres has been carefully selected, funds for its purchase have been increased. On arrival in Burma Sir Harcourt Butler found a draft bill for creation of a University. Burma was well advanced, but owing to financial stringency there was no immediate prospect of a University being created. The members of the Educational Syndicate, fearing further postponement, might endanger the success of the scheme pressed for the passing of the Bills and for early formation of the University from the material already available in building, staff and organization of the two existing colleges. The University is to be expanded to its original dimensions as soon as finances permitted. His Honour did not consider an University on this modified scale to be provided and early steps are being taken for its acquisition. It is anticipated that the long cherished dream of a University for Burma will shortly be realized and in a few years commencement will be made to erect the University and other building necessary for its full development. Absence of any candidate for the B. L. Examination owing to its unsuitability to the requirements of Burma illustrates the need for a University with its courses of study in accordance with the provincial requirements. Still more striking illustration is the fact that there is not one Burman among 51 students attending the school for Hospital Assistants at Royapuram, Vizagapatam and Tanjore with the hope of a future medical service in this Province. The creation of a Medical College in connection with the excellent General Hospital in Rangoon for the training of Burmans for medical service in their own province will be one of the first problems to be considered when the University is constituted. At present attention in this respect is being concentrated on the Government Medical School for the training of Sub-Assistant Surgeons. It is at present supplying, but a small proportion of the numbers required to recruit this branch of the Provincial Medical Staff. Enlargement of the school, improvement of lecturing staff and reconstitution of the examining board are under consideration.

Notorious Outlaw Escapes.

RANGOON, November 15.
Nga Sun Nyan, a notorious outlaw in Sagaing District and who is known as the Robin Hood of Burma, is reported to the Rangoon Police as having escaped from the Andamans where he was serving a life sentence on two charges of attempted murder and for robberies.

A Bogus War Fund.

Soldier Charged in Rangoon.

RANGOON, November 15.
The Rangoon police have under further enquiry a case of alleged cheating against P. Burchell, an ex-soldier who has been admitted by the District Magistrate to a bill of Rs. 1500 with one surety. On information received yesterday Burchell's house was searched by the police and a list was found containing subscriptions to the sum of Rs. 2000 promised or collected for an alleged bogus fund noted therein as the General Lord Kitchener Relief Fund of which Major W. Jennings was Honorary Secretary and Treasurer. An enquiry at the Brigade office elicited the fact that no such fund existed and no person of the name of Major W. Jennings was known there. Burchell told the police that he had remitted the money to the Station officer which proved to be untrue.

Mysore.

An Unfounded Rumour.

BANGALORE, November 15.
The Associated Press of India understands on reliable authority that there is no foundation in the rumours that are being circulated with regard to the retirement of Sir M. Visweswaraya from Dewanhip or of his availing of leave shortly.

Local Self-Government.

It is understood that an important resolution on Local Self-Government in Mysore, to which reference was made by the Dewan in his Dussarah Representative Assembly speech will be issued in course of this week.

BRIEF TELEGRAMS.

Sir Bryan Mahon has arrived in Ireland.

Sir Pardey Lukis, Director General of the Medical Service, has returned to Bombay from Mesopotamia and left for Calcutta.

The Secretary of State has been pleased to appoint Major General Sir Herbert Vaughan Cox, K. C. M. G., G. C. B., C. S. I., to be military Secretary at the India Office in succession to General Sir Edmunds Barrow, G. C. B., G. C. S. I., who retires in January next.

The P. and O. steamer Mooltan with the outward mails of the 3rd instant passed Suez at 7 P. M. on Tuesday the 14th instant.

Mr. Henry S. Polak arrived in Bombay from South Africa yesterday. After a short stay he will proceed on tour to Madras, Calcutta and other places.

వృత్తాంత లేఖలు

ఏలూరు పురపాలక సంఘము.

(మాస్టర్ యి విలేజుకుల వద్దనుండి)

పురపాలక సంఘము.

ఏలూరు, నవంబరు 12:— నాలుగవ వార్డు ఖాళీ అయినది. ఇదివరకు మేమర్తాజు గోపాలం పంతులు బి. ఏ. గారు సభ్యులుగా నున్నారు. తిరిగి వీరును బడేటి వేంకట్రామయ్య నాయుడు బి. ఏ. బి. ఎల్ గారును గుత్తారామయ్య చౌదరి గారును ప్రయత్నము చేయుచున్నారు. గోపాలంపంతులు గారు అనేక సంవత్సరములు పురపాలక సంఘములో సభ్యులుగానుండి విశేష సేవలను గానగ్రహించి ప్రజాసేవకు పాత్రులయి మిక్కిలి సమర్థులతో పనిచేసిరి. వెంకట్రామయ్య నాయుడు గారు నూతనముగ రంగములోనికి దిగిరి. ప్రజాసేవయందు తాను జూహము యోగ్యమయిన ప్రవర్తనముగల శాంత స్వభావులు. ఓపికయు దేశాదాత్మముగల యావములు. రామయ్య చౌదరిగారు బహువ్యాపకులు అనుభవమును విద్యయు తక్కువ. ఎటులయిన వీరందరను ఒకరినొకరి బలాబలముల జూచుకొనుచున్నారు. ప్రతిపక్షి కలలోను గ్రామాధికారులును, పలుకుబడియు అత్యధికమయిన వర్తక కర్మము గలిగినవారును జోక్యములుకలుగజేసికొని, వోటరులను స్వతంత్రజ్ఞానరహితుల జేసి ప్రతిపక్షమును సర్వాధికారము వహించుట చాలా అన్యాయము.

కలరా

ఏలూరులో కలరాదేవి కాలుబెట్టి నలుదెసల రుచిచూచుచున్నది. అధికవర్షములచేత పట్టణమంతయు సందులుగొందులు మురిగి దుర్వాసన గొట్టుచున్నది. సామాన్యముగా ఎప్పుడును సందులలో బురద అడుగున్న యిప్పుడు నడుములోతు పవరపేట వైమెరుగులతో శుభ్రముగా కనుపించుచుగాని ఏలూరు తూర్పువీధి దక్షిణపువీధి మొదలగు ప్రదేశములు చూడవలయును. ఎన్ని అర్జీలు సమర్పించినను నివ్వెయోజనము. పన్నులుమాత్రము రుణలకు రు16లను రు 10 కు రు 20 రూపాలును రెట్టింపు అయినవి. ఈవీధులు ధనవంతులగు గొప్ప వర్తకులకును రయతులకును ముఖ్యస్థానములు. వీరి అర్జీలు మాటలు వినువారెవరు? ఇక వీధుల అవస్థ చెప్పవలెనా?

హిందూ యువజన సంఘము

దీపావళి పండుగ నాడు ఈసంఘసభ్యులందరను నగర సంక్షేపముతో ప్రతిమకాణమునకును బయలుదేరి రు 125 లు వసూలుచేసిరి. ఆగర్భక్తిమంతం లయ్యును నిగర్వచూడామణి యయి పాదచారులయి నగరసంక్షేపముతో ఇతర సభ్యుల వెంట భిక్షుకు వెళ్లి యంత మొత్తమును వసూలుచేయుటకు ముఖ్య కారకు లయి అందరకును మార్గదర్శకులయిన యీ సంఘాపాద్యక్షులగు శ్రీ మోతే నారాయణరావు జమిందారుగారు వంద్యులు. తాము ముందుగా రు 10 లు భిక్షు నిచ్చిరి. ఈసంఘమునకు 1000 గ్రంథములు వైగల గొప్ప భౌండాగారముగలదు. శ్రీలకు పరవర్తన భౌండాగారము ప్రత్యేకము గలదు. ఇందుకుగాను వైశ్యమహాజన సభవారివద్దనుండి కార్యదర్శి యగు గ్రంథి రామమూర్తి గుప్తగారు రు 100 ల విరాళమును సంపాదించిరి. సంఘభవన నిర్మాణమునకు విశాలహృదయులగు అత్యంత సుబ్బారావు శ్రేష్ఠిగారు రు 400 ల విరాళమును వాగ్దానము జేసిరి. సంఘమువారు స్థలమునకును యింకా డబ్బుకును ప్రయత్నము చేయుచున్నారు.

హోమరూపిగు

స్వరాజ్యసమితి యేలూరున స్థాపించబడి నెలదినములయినది. ఇంతవరకును ఒకసభ గాని యుపసభ్యముగాని లేదు. ఏలూరు పురపాలక సంఘము తూర్పింభావమును, ఉపేక్షయు దీనికి కారణములు. కార్యదర్శియగు దాసు మాధవరావు పంతులు గారును అధ్యక్షులు సంగీతరావు పంతులు గారును ఏమియు ప్రయత్నము చేయుటలేదు.

ఆర్యసమాజము.

ఏలూరు ఆర్యసమాజ ముత్సాహ పూరితులును కార్యనిరతులును దేశసేవాపరాయణులును నగు డాక్టరు హెచ్. వి. జోగయ్యశర్మగారి కార్యదర్శిత్వముక్రింద దినదిన ప్రవర్ధమాన మగుచున్నది. వీరబాలుకకు ఒక యువిత రాత్రిపాఠశాల స్థాపించబడినది. ఒక హిందీతరగతి ప్రసిద్ధులగు ఒక యుపాధ్యాయుని శిక్షక్రింద ఏర్పాటు చేయబడినది. సమాజమువారు అద్భుతముగ దేశసేవ జేయుచున్నారు. పంజాబునుండి పండిట్ ధనరామజీ, కహన్ చంద్రవర్మ హైదరాబాదునుండి బాజీకృష్ణారావుగారు మొదలగు సుప్రసిద్ధ పురుషులు వచ్చి సమాజమును దర్శించిరి.

లోకమాన్య తిలకు మహాశయుడు

మెయిలు ఖండింప బడుట.

ఒంగోలు పుర సభ.

(మాస్టర్ యి విలేజుకుల యొద్దనుండి)

ఒంగోలు నవంబరు 13:— ఈ మధ్య మదరాసు

మెయిలు లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలకు మహాశయుని బొంబయి యున్నత స్థానమువారు రాజభక్తిపరాయణులని తీర్మానము చేయుట అసంగతమని వ్రాసిన వ్రాతల ఖండించుటకు, నిన్న సాయంకాలము విస్త్రాంతమునందొక గొప్పసభ సమావేశమయినది. న్యాయవాదులు టంగుటూరి నాయని శాస్త్రిగారు సభాధిపత్యము వహించిరి. అనేకమంది న్యాయవాదులు, వర్తకులు మున్నగువారు సభ నలంకరించిరి.

అధ్యక్షుడు నాయనిశాస్త్రిగారు బొంబయి న్యాయస్థానమువారు, తిలకుమహాశయునియందు పునహా మేజిస్ట్రేటు డెబ్బిక కళంకమును రూపుమాపి, ఆయనగారు రాజభక్తులని ప్రబోధించినను మెయిలు పత్రిక, లేనిపోని అపనిందల దేశాభిమానులపై దెచ్చుట భావ్యము కాదు. ప్రజలగౌరవమునకు భంగకరమని పలుకుచు సభాకార్యక్రమమును ప్రారంభించిరి.

అంత న్యాయవాదులు శ్రీయుత మిట్టదొడ్డి వేంకటసుబ్బారావు పంతులుగారు, మెయిలువ్రాతల ఖండించుచు వొక తీర్మానము నుపపాదించిరి. తిలకు మహాశయుని యుపన్యాసములలో నిమగ్నమైయు రాజద్రోహములేదని వారీయందు పునహాజిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు తప్పునిరూపించుట భావ్యము కాదని న్యాయమూర్తులు బాచిలరు, సాగర్ల ప్రకటించినను మన మదరాసు మెయిలు ప్రజాగౌరవమునకు తిలకుగారు, జాక్సను దొరగారిని జంపిన హంతకుని కుటుంబములోనివాడనియు, న్యాయమూర్తులు తిలకుగారివంటి వారీయందు మంచి చూపుట దేశమునకు హానియనియు వ్రాయుట భంగకరము. రాజద్రోహుడు, నమ్మకద్రోహుడు నగు పిగటువంశమునకు, మదరాసు మెయిలు సంపాదకుడు చెందినవాడనిపలికిన మదరాసు మెయిలు ఊరకుండునా? దొరతనమువారు దేశీయుల గౌరవమును కాపాడవలయును. ప్రజానాయకుల పట్ల మెయిలు పత్రిక వెర్రివ్రాతల వ్రాయుచుండిన మంచిదికాదు. అని సుబ్బారావుగారు రినిరి.

శ్రీయుత వారణాసి క్రినివాసరావు పంతులుగారు తీర్మానము బలపరచుచు మెయిలుపత్రిక తిలకుగారిని గురించి వ్రాసిన వాక్యముల ననేకముల ఖండించిరి. ఒంగోలు ముని సుబ్రహ్మణ్యముగారు తీర్మానము నామోదించిరి. తదనంతరము సభ్యులందరిచే నది ఏకగ్రీవముగా సంగీకరింపబడినది.

అధ్యక్షులకు వందనములు తిలకుగారి చిరాయువునకు వైవమును ప్రార్థించుటతో సభ ముగిసినది.

ఒంగోలు వార్తలు

(మాస్టర్ యి విలేజుకుల యొద్దనుండి)

ఒంగోలు, నవంబరు 13:— కుమారస్వామి తాంపోగారు, మదనపల్లికి బదలాయించబడినందున వారి స్థానమున శ్రీకృష్ణయ్యగారు డివిజను ఆఫీసరుగా నియోజింపబడినారు.

కృష్ణ వరదలు

ఈనెల 7-వతేదీ మా పురమునందుగల వైశ్యులందరు, కన్యకాపరమేశ్వరీ యాలయమునందు దేవత కోదండరామ శ్రేష్ఠిగారి యాజమాన్యము క్రింద నొకసభ జరిపి, కృష్ణ వరదలవలన బాధితు లగుచున్న ప్రజలకు సాయము చేయుట కొక నిధి స్థాపించిరి. సభలోనే నూరు రూపాయల వరకు చందాలు పడినవి. మరునాడు నల్లచల్లి వేంకటరంగము శ్రేష్ఠి కోడూరు వెంకటస్వామి శ్రేష్ఠి, పెరుమాళ్ల నారాయణస్వామి శ్రేష్ఠి, కొమ్మిశ్రేష్ఠి కృష్ణయ్య శ్రేష్ఠి దేవత కోదండరామ శ్రేష్ఠి గార్లు మున్నగువారు ప్రతి గృహమునకు వెళ్లి చందాల ప్రోగు చేసిరి. ఇంకను వసూలు చేయుచున్నారు. ఇంతవరకు మూడు వందల రూపాయలు వసూలు అయినవి.

గవర్న మెంటు ట్రెయినింగు స్కూలు.

సుమా కొకటిన్నర సంవత్సరము మా పురములోని గవర్న మెంటు ట్రెయినింగు స్కూలు నందు సహాయోపాధ్యాయులుగానున్న ఏలూరు భద్రాచలముగారు గుంటూరునకు బదలాయించ బడి నందున వారి గౌరవాధి మొకసభ ఈమధ్య జరిగినది. ప్రధానోపాధ్యాయులు వొడ్డాచార్యులు గారు, పరిమి లక్ష్మణశాస్త్రిగారు, రాజగోపాలముగారు మున్నగువారు భద్రాచలముగారు బాలురను తమ విద్వంసల చూచుచు విద్య చెప్పచున్నందులకు అభినందించిరి.

స్వరాజ్య సమితి.

నిన్నటి యువకులను స్వరాజ్యసమితి పక్షమున నొకసభ శ్రీయుత మిట్టదొడ్డి కృష్ణారావు గారి యాజమాన్యము క్రింద జరిగినది. అందు డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు ఆంధ్రదేశమునకు రాష్ట్రీయకార్యదర్శులుగా నెన్నుకొన బడిరి.

కావలెను.

కలకత్తా రాజకీయ టంగళాలకు చిత్తరువులు చెక్కుగల యుక్తమయిన హిందువుడుగాని లేక ఆంగ్లేయుడుగాని తక్షణము కావలెను.

1. చిత్తరువు చెక్కుట, మైనము బంక మట్టితో నమూనాలు చేయుట ఉక్కుపై పని చేయుట మొదలయిన పనులు చేయుటకు శక్తికలిగి యుండవలెను.

2. దరఖాస్తుదారుడు తన యోగ్యతా పత్రములనకట్టి, వయస్సు, కావలసిన జీతము, తెలుపవలెను. యోగ్యతా పత్రములు నాపసు చేయబడవు.

3. హిందువుడైనచో ఇంగ్లీషు పరిచయము గలవాని విషయం ముఖ్యముగా గమనించబడును.

విలాసము:— టంగళాలాధికారి

బోస్టుబాక్సు నెం. 88 రు. కలకత్తా.

MASTER OF THE MINT,

POST BOX No. 88

CALCUTTA.

టోజానా.

593

పురాతన విజ్ఞానము.

అనేక శతాబ్దముల నుండియు వివేకులచే జెప్పబడిన నూత్రములు, లోక హితార్థము వారి శిష్యులచే భద్రపరచబడి యున్నవి. అట్టి జ్ఞానరత్నములలో ముఖ్యమయినది “మనోహరమయిన వస్తువు నిరంతరం దాయకము” అనునది. వివిధమగు, అందమయినను ఇంద్రియముల నాకర్షించుటయె గాక, దానితో బాటు అవిర్యాచ్యమయిన ఆనందమును తెచ్చును. ఆశ్చర్యకరమగు దిశాముఖము, గొప్పశిల్పిపని, మనోహరమగు సుందరి ఇత్యాదులు అందమున కాకరములు. చరాచరము లన్నిటిలో శరీరముయొక్క అందమును బోలి ఆకర్షించునది వేరొకటి లేదు. సమృద్ధమైన శిరోజములు గల నిండైన నారీముఖ పద్మమునకు సాటియే లేదు. అందము నభివృద్ధి పరచుట ఎల్లపుడును సాధ్యమే. జగత్ప్రకాశము లిదివరకె సమృద్ధమైనవైనను సరియగు ఉపచారము కలన నింకను అభివృద్ధి జేసింప వచ్చును. నవీనప్రకృతి కాస్త్రోధన, శిరోజాభివృద్ధికి గల యాటంకములను తొలగించినది.

అట్టికాస్త్ర పరిశోధనలలో అందమునకును బంధించినది. “టోజానా”. ఇందు రాలిపోనున్న వెండ్రుకల కుదుళ్లయందలి క్రిమిలను చంపి నాటిమెపునకు వలయు శక్తియు, అది లేకున్న నవి క్షీణించునట్టియు పదార్థమును సమకూర్చును.

టోజానా యీ పనులనన్నిటిని చేయునట్లుయే గాక దీని వాడినవారు ప్రపంచమునందలి సుందరీమణులలో స్థాంద ర్యాగ్రగణ్యులు, పరిగణింపబడు చున్నారు.

“టోజానాలో” కొవ్వుకలియును.

తెమిస్తు నడుగవచ్చును. ఇది రెండు విధములుగ నుంచబడును. ఒకటి పురుషులకు, వేరొకటి స్త్రీలకు. మొదటిది అంటుకొని యుండునట్లుగనాడ నుండును. మీ రెమందుల దుకాణములో నడిగినను ఇత్తురు. లేదా సోల్ ఏజెంట్లు మట్టి అందు కొలిమి కెడ్ 1: వైకంతులైన బిచ్ పోస్టు చాక్సు 225 ముగ్రాసు అని వ్రాసిన తెప్పిందియైనను ఇత్తురు. ఖరీదు 5 టెస్టులు సీసా చల్లుకొను దానితో శుభ 1-12-0, 10 2-12-0

దంత చూరము

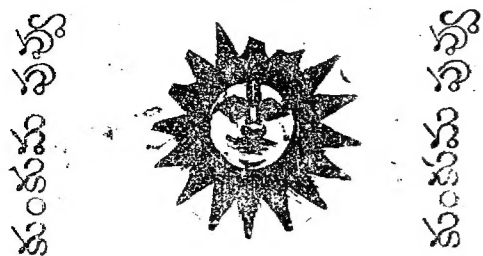
డబ్బి 1-కి నెల రూ 0-2-0 12-కి రూ 1-2-0

ఈ దంతచూరముతో పండ్లు తోముటవలన చిగుళ్లు గట్టిపడును. చిగుళ్ళుండి రక్తము ప్రసించుచుండును నోటదుగ్గంధము లేక యుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగానుండును. స్వస్థ సామాన్యముగ వాడుటకు దగి యున్నది.

అడ్రెస్సు:—అన్నుతాంజనము డిపో, 6, తంబు శ్రేణి వీధి, మద్రాసు అండ్ బొంబాయి.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కున గమనింపుడు. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్ నార్తాయణ ఆండు కంపెనీ,
(58) 21. హమ్మంపేది, బొంబాయి.

కల్యాణి - ప్రతిరుడు

ఇది షేక్స్పియర్ ర్షు ఇంగ్లీషు మహాకవిసాటికము ననుసరించి తేట తెలుగున ప్రతిరచున బాల్యమున తెలియ నట్లురచింపఁ బడినది. ఇతర భాషాకవుల రచనా చతుర్త్తాములు, మన తెలుగువానికి తెలుపవలయునని ప్రారంభించిన వానిలో నిది మొదటిది. దీని కథాసంవిధానమును పాత్ర చతుర్త్తామును రచయిత అభ్యుదయము. కల్యాణి ఆ 2 ప్రతిరుడు ఆ 2.

ధైర్య కవచము

మహానరకం గల భూమి గుణములలో ధైర్యము ప్రధానము. ధైర్యమునగా ఆపదలయందు మనస్సు చలించుట. మనుజుడు ధరింపదగిన యన్ని కవచములను ఆ ధైర్యములచే ధరింపదగినది. ఈ ధైర్య మనది కవచమో యస్థైర్యములకు అధేద్యము. ఈ ధైర్యమును ప్రతిపాదించుటకై "అన్యులశిష్యాత్ గాంగేయాత్ అన్యుత్రచ హనా మతః" అనెడి బీశేంద్రయ్యుడైన భిష్మునియొక్క చరిత్రను నతి సులభతెలిసి తెలిపియున్నది. వెల 6 అణాలు.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కో,

285 ఆనందముదాలయము, మద్రాసు.

అత్యుత్తమ ఆయుర్వేద మూలరోగాంతక గిన్నె

ఈ గిన్నెయందు మంచి మజ్జిక వేసి రెండు నిమిషములు వుండనిచ్చి 10 దినములు ప్రాతఃకాలం నందు పుచ్చుకొనిన సమ ప్రతిభ మూలరోగములు నివారణ యగును. ఇది గాక అజీర్ణము, శీతజ్వరములబద్ధకము ఇత్యాది రోగముల తప్పక పోగొట్టును. ఇందుకు పథ్యములేదు. ఇందు రసాది ధాతువర్గము చేరలేదు. పరిశుద్ధమగు మూలకలచే తయారుచేయబడినది.

వెల రూ. 5-0-0, తపాలఖర్చు ప్రత్యేకము.

యోగ్యతాపత్రములు

1. సేటు బాలకృష్ణ టాకర్ (బాంకర్) పికానిక్ 7 సం॥ముల మూలము, 2. మెసర్స్ హనుమాన్ దాసు మేతా గారు. వర్తమాపేది, ముల్కాబాబజారు, కలకత్తా, 10 సం॥ముల మూలము, 3. పనిలాల్ జీ శ్రీమాలిగారు, సాకారుపేట, మదరాసు, 11 సం॥ముల మూలము, 4. మిస్టర్ కె పి. కృష్ణ మీనన్ గారు, వారిపర, సాలపురము, 5. గోకులదాసుగారు (గుజరాత్) మైదరాబాదు (దక్కను) 10 సం॥ముల మూలము, 6. మె॥ ఆరుముగ శెట్టిగారు, 55, తిరుపత్రియూరు, పెద్దతాళ, మదరాసు. 4 సం॥ముల మూలము. గుణమిచ్చెనని వ్రాసి యున్నారు. ఇవిగాక అనేకులను యీ రోగమునుండి విముక్తి చేసివారము.

మెదకస్తు

ఆయుర్వేదభూషణ పండిట్ ఎల్.ఎన్. శర్మగారు, యె. యం. యె. సి. బాలకృష్ణ బౌద్ధవాలయం, 177, చైనాబజారు, మదరాసు.

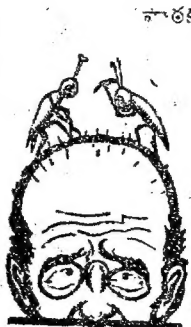
ఆంధ్రపత్రికశాఖ - విద్యావృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే వ్రాయబడినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము. ఆంధ్రపత్రిక ప్రెస్, 6, తంబు శెట్టిపేది, మద్రాసు.

చిన్న పురుగులు

పెద్ద పెద్ద బట్టలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

సాతకులారా! ఈ పురుగువలె రేయింబవట్లు, విధి పిరామముతక మీరు పనిచేసినచో మీ మీగ్గహములలోని నేల కొట్టెల్ల బంగారుతో నింపబడియుండును. తీరిక లేక పనిజేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి షేరొండిన తెనెటిగ సహకారిగా నుండదగినబంటు. చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన అచిగకాలముననే బట్టలల వారితో సహాధ్యాయి గావలసివచ్చును కావున నిట్టి పరమకృత్తువు

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సహరింపుడు. చుండును బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలనివ్వను. పుర్రెచుండును బోగొట్టును. తలకట్టుకు పరిమళ సుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోసమున పడకుడు.

వెల బుడ్డి 1-క రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0
3-క రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ సుగుణముల ఋజువు పరమటకయి, అర్థజాచీటి పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏజెంట్లు:—

ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ
నెం 155, జుమ్నానుగోడుపేది, బొంబాయి.

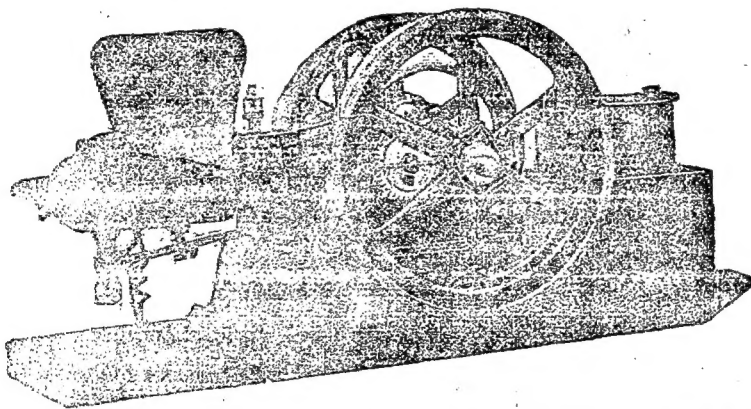
గ్యాలీస్ మోటారు సారశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని బాగుచేయ గలుగుటకును తరిపేయుదు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేయేభాగములు యేయేపనులుచేయునో అవి చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగాచేయు రిపేరులను యాయంశముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈసారశాలలో, యూరోపియన్ దొరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారిపద్ధతుంధిలై నెమ్మ యిప్పించిపంపబడును. అందులకు ఫీసు 60 రూపాయలు కట్టవలయును.

లిలిగి. క్లాసులు డిసంబరు నెల 15 తేదీకుండి ప్రారంభ మగును. క్లాసులో చేరదలచినవిద్యార్థులు ఈనెల 10వ తేదీని గాని అంతకు ముందుగాని భరఖాస్తులు చేసికోవలయును పాఠశూరి విద్యార్థులు కోరినచో నిభసింపుటకు తావోసంగ బడును. ఈ క్రింద నుదహరించు వారికి ప్రాప్తికొనుడు.

(41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149, Broadway Madras.

“అమెరికా కో” యంత్రములు కూడ్ పెట్రోలుతో నడుపబడును

ఈయంత్రము నడపుటను ఏ పిల్లవాడు అయిదు నిమిషములలో నేర్చుకొనగలడు చిన్న యంత్రసహాయము గావలసినవారికొరకు ప్రత్యేకముగా లియాచుచేయుపబడినది. పంపులను, రంపపుయంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్టరీలను, అచ్చయంత్రములను, మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అదృశ్యముగ నడపగలరు.

వెల అతిసులభము, పనిచేయుచుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6, వి. హెక్ట. పి. వరకు రకమువారిగా మావద్ద స్టాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును వెలులు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మాకిట్లు వ్రాయుడు.

బెన్సు ఆండు కంపెనీ లిమిటెడ్లు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,

327 బాస్టుబాక్సు నెం 63 మదరాసు

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

అరోగ్యమును వాల్వేసుఖమునబొందుట స్వాభావిక మైన కొన్ని ప్రభుల అనారోగియట వలననే కల్గుచున్నది. ఈ ఉచిత పుస్తకము అరోగ్యహర్షమును కలుగజేసి తిరిగిసౌఖ్యమును దృఢపరచుచు ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించు య, ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జి యు మేమే భరించుకొనెదము. వెంటనే వ్రాయుడు.
219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, అతంతగ్గిహ బౌద్ధధారయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

కలియుగ కల్పవృక్షము.

కృతయుగమునకుకల్పవృక్షము చునుష్కలలోక లకు నెరవేర్చుచున్నట్లు ఈకలియుగముందు మానవజాతి యొక్క ఈసీభాదలనుతీర్చి ఆయుగాలోన్వైశ్వర్యంబు లనిచ్చుచును వైద్యవిద్యకాపుస్తకముకొరవారికి ఉచితముగా పంపబడును రాజశైద్య వారాయణశీ కేశనజీ, ఆయుర్వేదోదయ బౌద్ధధారయం, 20 చీనాబజారుగోడ్, మద్రాస్.

RUBBER STAMP

P.N. SIMHAM & CO.
MADRAS
RUBBER STAMP MFRS.

రబ్బరుస్టాంపులు 2
ఇత్తెలిక స్టాంపులు 1
కస్టమరీ యలం 30
గోవోగొను 6
పత్తక రూపం 2
కుంకుమపువ్వు 1.4
నాలుకయంగుడు 1
నాగంబుకస్టంపురత్తి 1
సిరియోకస్టంపురత్తి 1
చిగురుస్టంపురత్తి 1